

LATVIJAS PSR LIKUMS

Par Latvijas PSR kriminālkodeksa apstiprināšanu

Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas Augstākā Padome **nolemj:**

1. pants. Apstiprināt Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas kriminālkodeksu un noteikt tā spēkā stāšanos 1961. gada 1. aprīlī.

2. pants. Noteikt, ka Latvijas PSR kriminālkodeksa 23. pants daļā par brīvības atņemšanas laiku neattiecas uz personām, kuras notiesātas līdz PSR Savienības un savienoto republiku kriminālās likumdošanas pamatu pieņemšanai 1958. gada 25. decembrī par sevišķi bīstamiem valsts noziegumiem, kas paredzēti Latvijas PSR kriminālkodeksa sevišķās daļas pirmajā nodaļā, par bandītismu, slepkavību ar nodomu pastiprinošos apstākļos, valsts vai sabiedriskās mantas izlaupīšanu lielos apmēros un laupīšanu.

3. pants. Uzdot Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidijam noteikt Latvijas PSR kriminālkodeksa spēkā stāšanās kārtību un apstiprināt Latvijas PSR likumdošanas aktu sarakstu, kuri zaudējuši spēku sakarā ar Latvijas PSR kriminālkodeksa stāšanos spēkā.

Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija Priekšsēdētājs J. KALNBĒRZIŅŠ

Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija Sekretārs K. GAILIS

Rīgā, 1961. gada 6. janvārī.

Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas KRIMINĀLKODEKSS

VISPĀRĪGĀ DAĻA

Pirmā nodaļa VISPĀRĪGIE NOTEIKUMI

1. pants. Latvijas PSR kriminālās likumdošanas uzdevumi

Latvijas PSR kriminālās likumdošanas uzdevums ir aizsargāt pret noziedzīgiem apdraudējumiem padomju sabiedrisko un valsts iekārtu, sociālistisko īpašumu, pilsoņu personu un tiesības un visu sociālistisko tiesisko kārtību.

Lai veiktu šo uzdevumu, Latvijas PSR kriminālā likumdošana nosaka, kādi sabiedriski bīstami nodarījumi ir noziedzīgi, un nosaka sodus, kas piemērojami noziegumus izdarījušām personām.

2. pants. PSR Savienības kriminālā likumdošana un Latvijas PSR kriminālā likumdošana

Latvijas PSR kriminālkodeksu izdod, pamatojoties uz Latvijas PSR Konstitūcijas 19. panta "n" punktu, saskaņā ar PSR Savienības un savienoto republiku kriminālās likumdošanas pamatu principiem un vispārīgiem noteikumiem.

Vissavienības likumi par kriminālatbildību par valsts noziegumiem un militārajiem noziegumiem, kā arī Vissavienības krimināllikumi, kas nosaka atbildību par citiem noziegumiem, kuri vērsti pret PSRS interesēm, jāiekļauj šajā kodeksā. Līdz Vissavienības krimināllikumu iekļaušanai Latvijas PSR kriminālkodeksā šie likumi tiek piemēroti tieši.

3. pants. Kriminālatbildības pamats

Pie kriminālatbildības saucama un sodāma tikai persona, kas vainīga nozieguma izdarīšanā, tas ir, kas ar nodomu vai aiz neuzmanības izdarījusi krimināllikumā paredzētu sabiedriski bīstamu nodarījumu.

Kriminālsods piemērojams tikai pēc tiesas sprieduma.

4. pants. Krimināllikumu spēks attiecībā uz nodarījumiem, kas izdarīti Latvijas PSR teritorijā un citu savienoto republiku teritorijā

Visas personas, kas izdarījušas noziegumus Latvijas PSR teritorijā, atbild pēc krimināllikumiem, kas ir spēkā Latvijas PSR teritorijā.

Personas, kas izdarījušas noziegumus citu savienoto republiku teritorijā un nodotas tiesai Latvijas PSR teritorijā, atbild pēc krimināllikumiem, kas ir spēkā nozieguma izdarīšanas vietā.

Ja noziegumu Latvijas PSR teritorijā izdara ārvalstu diplomātiskie pārstāvji vai citi pilsoņi, kuri krimināllietās saskaņā ar spēkā esošajiem likumiem un starptautiskajiem līgumiem nav pakļauti padomju tiesu iestādēm, jautājums par šo personu kriminālatbildību izlemjams diplomātiskā ceļā.

5. pants. PSR Savienības un Latvijas PSR krimināllikumu spēks attiecībā uz nodarījumiem, kas izdarīti ārpus PSRS robežām

PSRS pilsoņi, kas izdarījuši noziegumus ārzemēs, atbild pēc krimināllikumiem, kas ir spēkā Latvijas PSR teritorijā, ja viņi saukti pie kriminālatbildības vai nodoti tiesai Latvijas PSR teritorijā.

Uz tā paša pamata personas, kas atrodas Latvijas Padomju Sociālistiskajā Republikā un kam nav pilsonības, atbild par noziegumiem, kas izdarīti ārpus PSRS robežām.

Ja minētās personas par izdarītajiem noziegumiem sodītas ārzemēs, tiesa var attiecīgi mīkstināt tām piespriesto sodu vai pilnīgi atbrīvot vainīgo no soda izciešanas.

Ārvalstnieki atbild par noziegumiem, kas izdarīti ārpus PSRS robežām, pēc padomju krimināllikumiem starptautiskajos līgumos paredzētajos gadījumos.

6. pants. Krimināllikuma spēks laikā

Nodarījuma noziedzīgumu un sodāmību nosaka likums, kas bijis spēkā šā nodarījuma izdarīšanas laikā.

Likumam, kas atzīst nodarījumu par nesodāmu vai mīkstina sodu, ir atpakaļejošs spēks, proti, tas attiecas arī uz nodarījumiem, kas izdarīti pirms tā izdošanas.

Likumam, kas atzīst nodarījumu par sodāmu vai pastiprina sodu, atpakaļejoša spēka nav.

Otrā nodaļa NOZIEGUMS

7. pants. Nozieguma jēdziens

Par noziegumu atzīstams krimināllikumā paredzēts sabiedriski bīstams nodarījums (darbība vai bezdarbība), kas apdraud padomju sabiedrisko vai valsts iekārtu, sociālistisko saimniecības sistēmu, sociālistisko īpašumu, pilsoņu personu un viņu politiskās, darba, mantiskās un citas tiesības, kā arī citāds sociālistisko tiesisko kārtību apdraudošs, sabiedriski bīstams nodarījums, kas paredzēts krimināllikumā.

Nav atzīstama par noziegumu darbība vai bezdarbība, kam formāli gan ir kāda krimināllikumā paredzēta nodarījuma pazīmes, bet kas sava mazsvarīguma dēļ nav sabiedriski bīstama.

8. pants. Nozieguma izdarīšana ar nodomu (tīši)

Noziegums atzīstams par izdarītu ar nodomu (tīši), ja persona, kas to izdarījusi, ir apzinājusies savas darbības vai bezdarbības sabiedriski bīstamo raksturu, paredzējusi tās sabiedriski bīstamās sekas un vēlējusies tās vai apzināti pieļāvusi šo seku iestāšanos.

9. pants. Nozieguma izdarīšana aiz neuzmanības

Noziegums atzīstams par izdarītu aiz neuzmanības, ja persona, kas to izdarījusi, ir paredzējusi savas darbības vai bezdarbības sabiedriski bīstamo seku iestāšanās iespēju, bet vieglprātīgi paļāvusies, ka tās varēs novērst, vai arī nav paredzējusi šādu seku iestāšanās iespēju, kaut gan tai vajadzēja un tā varēja tās paredzēt.

10. pants. Nepilngadīgo atbildība

Pie kriminālatbildības saucamas tikai personas, kas līdz nozieguma izdarīšanai sasniegušas sešpadsmit gadu vecumu.

Četrpadsmit līdz sešpadsmit gadus vecas personas, kas izdarījušas noziegumu, saucamas pie kriminālatbildības tikai par slepkavību (98.—103. pants), par miesas bojājumu tīšu nodarīšanu, kas radījuši veselības satricinājumu (105.—108. pants un 109. panta pirmā daļa), par izvarošanu (121. pants), par laupīšanu (87. un 141. pants), atklātu zādzību (86. un 140. pants), zādzību (85., 139. un 219. pants), ļaunprātīgu huligānismu (204. panta otrā daļa), valsts, sabiedriskās vai pilsoņu personiskās mantas tīšu iznīcināšanu vai bojāšanu, kas radījusi smagas sekas (95. panta otrā daļa un 146. panta otrā daļa), kā arī par tādu tīšu darbību, kas var būt par cēloni vilciena katastrofai (81. pants).

Ja tiesa atzīst, ka personu, kas pirms astoņpadsmit gadu vecuma sasniegšanas izdarījusi noziegumu, kuram nav lielas sabiedriskās bīstamības, iespējams labot, nepiemērojot tai kriminālsodu, tiesa var šādai personai piemērot šā kodeksa 58. pantā paredzētos audzinoša rakstura piespiedu līdzekļus, kas nav uzskatāmi par kriminālsodu.

Ja ir šā panta trešajā daļā norādītie apstākļi, nepilngadīgo var atbrīvot no kriminālatbildības un soda, nosūtot viņu uz nepilngadīgo lietu komisiju jautājuma izskatīšanai par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu viņam.

11. pants. Nepieskaitāmība

Pie kriminālatbildības nav saucama persona, kas sabiedriski bīstama nodarījuma izdarīšanas laikā atradusies nepieskaitāmības stāvoklī, tas ir, nav varējusi apzināties savu darbību vai to vadīt hroniskas gara slimības, gara darbības pārejošu traucējumu,

plānprātības vai citāda slimīga stāvokļa dēļ. Šādai personai pēc tiesas lēmuma var piemērot medicīniska rakstura piespiedu līdzekļus, kurus nosaka šā kodeksa 55. pants.

Tāpat nav sodāma persona, kas izdarījusi noziegumu pieskaitāmības stāvoklī, bet, pirms tiesa taisījusi spriedumu, saslimusi ar gara slimību, kas atņēmusi tai iespēju apzināties savu darbību vai to vadīt. Pēc tiesas lēmuma šādai personai var piemērot medicīniska rakstura piespiedu līdzekļus, bet pēc izveseļošanās to var sodīt.

12. pants. Atbildība par dzērumā izdarītu noziegumu

Persona, kas noziegumu izdarījusi dzērumā, nav atbrīvojama no kriminālatbildības.

13. pants. Nepieciešamā aizstāvēšanās

Nav uzskatāma par noziegumu darbība, kas gan atbilst krimināllikumā paredzētā nodarījuma pazīmēm, bet izdarīta nepieciešamās aizstāvēšanās stāvoklī, tas ir, aizsargājot pret sabiedriski bīstamu apdraudējumu Padomju valsts intereses, sabiedriskās intereses, savas vai citas personas tiesības vai personu tādējādi, ka apdraudētajam tiek nodarīts kaitējums, ja pie tam nav pārkāptas nepieciešamās aizstāvēšanās robežas.

Par nepieciešamās aizstāvēšanās robežu pārkāpšanu atzīstama acīm redzama aizsardzības nesamērība ar apdraudējuma raksturu un bīstamību.

14. pants. Galējā nepieciešamība

Par noziegumu nav uzskatāma darbība, kas gan atbilst krimināllikumā paredzētā nodarījuma pazīmēm, bet kas izdarīta galējās nepieciešamības stāvoklī, tas ir, lai novērstu briesmas, kas draud Padomju valsts interesēm, sabiedrības interesēm, konkrētajai personai vai citiem pilsoņiem un viņu tiesībām, ja šīs briesmas konkrētajos apstākļos nav bijis iespējams novērst ar citiem līdzekļiem un ja nodarītais kaitējums ir mazāks nekā novērtais.

15. pants. Atbildība par gatavošanos noziegumam un par nozieguma mēģinājumu

Par gatavošanos noziegumam atzīstama līdzekļu vai rīku sameklēšana vai pielāgošana, vai citāda tīša labvēlīgu apstākļu radīšana nozieguma izdarīšanai.

Par nozieguma mēģinājumu atzīstama tīša darbība, kas tieši vērsta uz nozieguma izdarīšanu, ja noziegums nav izdarīts līdz galam no vainīgā gribas neatkarīgu iemeslu dēļ.

Par gatavošanos noziegumam un par nozieguma mēģinājumu sodu nosaka pēc likuma, kas paredz atbildību par konkrēto noziegumu. Nosakot sodu, tiesa ņem vērā vainīgā izdarīto darbību sabiedriskās bīstamības raksturu un pakāpi, noziedzīgā nodoma realizēšanas pakāpi un iemeslus, kuru dēļ noziegums nav izdarīts līdz galam.

16. pants. Labprātīga atteikšanās no nozieguma izdarīšanas

Persona, kas labprātīgi atteikusies no nozieguma izdarīšanas līdz galam, saucama pie kriminālatbildības tikai tai gadījumā, ja tās faktiski izdarītajā nodarījumā ir cita nozieguma sastāvs.

17. pants. Līdzdalība

Par līdzdalību uzskatāma divu vai vairāku personu kopīga tīša piedalīšanās nozieguma izdarīšanā.

Bez izpildītājiem par nozieguma līdzdalībniekiem uzskatāmi arī organizētāji, uzkūdītāji un atbalstītāji.

Par izpildītāju uzskatāma persona, kas noziegumu tieši izdarījusi.

Par organizētāju uzskatāma persona, kas nozieguma izdarīšanu organizējusi vai to vadījusi.

Par uzkūdītāju uzskatāma persona, kas pamudinājusi izdarīt noziegumu.

Par atbalstītāju uzskatāma persona, kas veicinājusi nozieguma izdarīšanu, dodot padomus, norādījumus, līdzekļus vai novēršot šķēršļus, kā arī persona, kas iepriekš apsolījusi noslēpt noziedznieku, nozieguma izdarīšanas rīkus un līdzekļus, nozieguma pēdas vai noziedzīgā kārtā iegūtos priekšmetus.

Nosakot sodu, tiesai jāņem vērā, kādā mērā katrs līdzdalībnieks piedalījies noziegumā un kāds ir viņa līdzdalības raksturs.

18. pants. Slēpšana

Par noziedznieka, kā arī nozieguma izdarīšanas rīku un līdzekļu, nozieguma pēdu vai noziedzīgā kārtā iegūtu priekšmetu iepriekš neapsolītu slēpšanu atbildība iestājas tikai šā kodeksa 182. pantā paredzētajos gadījumos.

19. pants. Neziņošana

Par neziņošanu, ja ir droši zināms, ka tiek gatavots vai izdarīts noziegums, kriminālatbildība draud tikai gadījumos, kas paredzēti šā kodeksa 84. un 183. pantā.

Trešā nodaļa **SODS**

20. pants. Soda mērķis

Sodu piemēro, ne vien lai sodītu par izdarīto noziegumu, bet soda mērķis ir arī labot notiesātos un tos pāraudzināt, lai tie godīgi izturētos pret darbu, precīzi pildītu likumus, cienītu sociālistiskās sadzīves noteikumus. Soda mērķis ir arī panākt, lai tiklab notiesātie, kā arī citas personas neizdarītu jaunus noziegumus.

Soda mērķis nav sagādāt fiziskas ciešanas vai pazemot cilvēka cieņu.

21. pants. Sodu veidi

Personām, kas izdarījušas noziegumus, var tikt piemēroti šādi pamatsodi:

- 1) brīvības atņemšana;
- 2) nometinājums;
- 3) izsūtījums;
- 4) labošanas darbi bez brīvības atņemšanas;
- 5) tiesības atņemšana ieņemt noteiktus amatus vai tiesības atņemšana uz zināmu nodarbošanos;
- 6) atbrīvošana no amata;
- 7) naudas sods;
- 8) sabiedriskais nopēlums.

Obligātā dienesta karavīrus var sodīt arī ar nosūtīšanu uz disciplināro bataljonu.

Bez pamatsodiem notiesātajiem var piemērot šādus papildsodus:

- 1) mantas konfiskāciju;
- 2) vecāku tiesību atņemšanu;
- 3) militārās dienesta pakāpes vai speciālā nosaukuma atņemšanu.

Izsūtījumu, nometinājumu, tiesības atņemšanu ieņemt noteiktus amatus vai tiesības atņemšanu uz zināmu nodarbošanos, atbrīvošanu no amata un naudas sodu var piemērot ne vien kā pamatsodu, bet arī kā papildsodu.

22. pants. Izņēmuma soda veids — nāves sods

Nāves sodu — nošaušanu — kā izņēmuma soda veidu līdz tā pilnīgai atcelšanai atļauts piemērot par dzimtenes nodevību (59. pants), spiegošanu (60. pants), terora aktu (61. panta pirmā daļa un 62. panta otrā daļa), diversiju (63. pants), bandītismu (72. pants), tīšu slepkavību pastiprinošos apstākļos (99. pants), priekšnieka vai citas karadienesta pienākumus pildošas personas slepkavību ar nodomu (229. panta 3. punkts), bet kara laikā vai kaujas apstākļos arī par citiem sevišķi smagiem noziegumiem gadījumos, kas īpaši paredzēti PSR Savienības likumos.

Nāves sodu nevar piespriest personām, kas līdz nozieguma izdarīšanai nav sasniegušas astoņpadsmit gadu vecumu, un sievietēm, kas nozieguma izdarīšanas laikā vai sprieduma taisīšanas brīdī bijušas grūtniecības stāvoklī. Nāves sodu nevar piemērot sievietei, kas sprieduma izpildīšanas brīdī atrodas grūtniecības stāvoklī.

23. pants. Brīvības atņemšana

Brīvības atņemšana nosakāma uz laiku no trim mēnešiem līdz desmit gadiem, bet par sevišķi smagiem noziegumiem un sevišķi bīstamiem recidīvistiem PSR Savienības un Latvijas PSR likumos paredzētajos gadījumos — uz laiku, ne ilgāku par piecpadsmit gadiem.

Brīvības atņemšanas laiks nosakāms gados un mēnešos.

Nosakot sodu personai, kas līdz nozieguma izdarīšanai nav sasniegusi astoņpadsmit gadu vecumu, brīvības atņemšanas laiks nedrīkst pārsniegt desmit gadus.

Ar brīvības atņemšanas sodu notiesātie sodu izcieš labošanas darbu kolonijā vai cietumā, bet nepilngadīgie — nepilngadīgo darba kolonijā.

Brīvības atņemšanu, ieslogot cietumā uz visu soda laiku vai tā daļu, tiesa var noteikt personām, kas izdarījušas smagus noziegumus, kā arī sevišķi bīstamiem recidīvistiem.

Personām, kas izcietušas ne mazāk kā pusi no ieslodzījuma laika cietumā, ja tās ir priekšzīmīgi uzvedušās, pēc tiesas lēmuma ieslodzījumu cietumā var aizstāt ar ievietošanu kolonijā.

Personām, kas ļaunprātīgi pārkāpj labošanas darbu kolonijas režīmu, soda izciešanu kolonijā pēc tiesas lēmuma var aizstāt ar ieslodzījumu cietumā uz laiku, ne ilgāku par trim gadiem. Soda atlikušo daļu šīs personas izcieš labošanas darbu kolonijā.

Brīvības atņemšanas soda izciešanas kārtību un noteikumus nosaka labošanas darbu likumdošana.

24. pants. Sevišķi bīstams recidīvis

Par sevišķi bīstamu recidīvistu pēc tiesas sprieduma var atzīt personu, kas jau bijusi notiesāta par agrāk izdarītu sevišķi bīstamu valsts noziegumu (59.—68. pants), bandītismu (72. pants), valsts vai sabiedriskās mantas izlaupīšanu lielos apmēros (85. panta trešā daļa; 86. panta trešā daļa; 88. panta trešā daļa un 89. panta trešā daļa), tīšu slepkavību (98. un 99. pants), par smaga miesas bojājuma tīšu nodarīšanu (105. pants), izvarošanu (121. pants), laupīšanu (87. un 141. pants) un atkal izdarījusi kādu no minētajiem noziegumiem, neatkarīgi no tā, par kuru no tiem attiecīgā persona bijusi notiesāta pirmo reizi.

Tiesai ir tiesība atzīt par sevišķi bīstamu recidīvistu arī personu, kura jau trīs reizes bijusi notiesāta par zādzību (85., 139. un 219. pants), atklātu zādzību (86. un 140. pants), krāpšanu (89. un 142. pants), spekulāciju (149. panta pirmā un otrā daļa), ļaunprātīgu huligānismu (204. panta otrā daļa), vai arī kaut divas reizes bijusi notiesāta par kādu no šiem noziegumiem un par vienu no noziegumiem, kas minēti šā panta pirmajā daļā un pēc tam no jauna izdarījusi kādu noziegumu, kas minēts šā panta pirmajā vai otrajā daļā.

Izlemjot jautājumu, vai personu atzīt par sevišķi bīstamu recidīvistu, tiesa ņem vērā izdarītā nozieguma raksturu un sabiedriskās bīstamības pakāpi, vainīgā personību un lietas apstākļus.

Pamats atzīšanai par sevišķi bīstamu recidīvistu nevar būt sodāmība par noziegumu, ko šī persona izdarījusi pirms astoņpadsmit gadu vecuma sasniegšanas, vai sodāmība, kas dzēsta vai noņemta likumā noteiktajā kārtībā.

25. pants. Nometinājums un izsūtījums

Nometinājums ir notiesātā izraidīšana no viņa dzīves vietas, obligāti nometinot viņu noteiktā apvidū.

Izsūtījums ir notiesātā izraidīšana no viņa dzīves vietas ar aizliegumu dzīvot noteiktos apvidos.

Nometinājumu un izsūtījumu var piespriest tiklab kā pamatsodu, tā arī kā papildsodu. Nometinājumu var piespriest uz laiku no diviem līdz pieciem gadiem, izsūtījumu — no viena līdz pieciem gadiem. Nometinājuma un izsūtījuma laiku nosaka gados un mēnešos.

Nometinājumu un izsūtījumu kā papildsodu var piemērot tikai likumā īpaši norādītos gadījumos.

Nometinājumu un izsūtījumu nepiemēro personām, kas līdz nozieguma izdarīšanai nav sasniegušas astoņpadsmit gadu vecumu. Nometinājums netiek piemērots arī grūtniecēm un sievietēm, kuru apgādībā atrodas bērni līdz astoņu gadu vecumam.

Nometinājuma kārtību, vietu un izciešanas noteikumus, kā arī izsūtījuma kārtību un noteikumus nosaka PSR Savienības un Latvijas PSR likumi.

Vietējo Darbaļaužu deputātu padomju izpildkomiteju pienākums ir iekārtot nometinātos un izsūtītos darbā.

26. pants. Labošanas darbi bez brīvības atņemšanas

Labošanas darbi bez brīvības atņemšanas nosakāmi uz laiku no viena mēneša līdz vienam gadam, un šo sodu izcieš saskaņā ar tiesas spriedumu vai nu notiesātā darba vietā, vai citās vietās notiesātā dzīves vietas rajonā.

No tās personas izpeļņas, kam piespriesti labošanas darbi bez brīvības atņemšanas, ietur atvilkumus par labu valstij tiesas spriedumā noteiktajā apmērā piecu līdz divdesmit procentu robežās.

Darba nespējīgām personām vai personām, kas kļuvušas darba nespējīgas jau pēc tiesas sprieduma taisīšanas, tiesa labošanas darbu vietā nosaka naudas sodu vai sabiedrisku nopēlumu, vai arī atbrīvo tās no soda šā kodeksa 52. pantā paredzētajā kārtībā.

Ja notiesātais izvairās izciest labošanas darbu sodu darba vietā, tiesa var aizstāt labošanas darbu soda neizciesto laiku ar labošanas darbiem citās vietās notiesātā dzīves vietas rajonā pēc to iestāžu norādījuma, kas pārzina šos darbus.

Ja notiesātais izvairās izciest labošanas darbu sodu pēc to iestāžu norādījuma, kas šos darbus pārzina, tiesa var aizstāt neizciesto laiku ar brīvības atņemšanu, pamatojoties uz šā kodeksa 40. pantā paredzētajiem noteikumiem.

Kārtību, kā izciest labošanas darbu sodu bez brīvības atņemšanas, nosaka labošanas darbu likumdošana.

27. pants. Tiesības atņemšana ieņemt noteiktus amatus vai tiesības atņemšana uz zināmu nodarbošanos

Tiesības atņemšanu ieņemt noteiktus amatus vai tiesības atņemšanu *uz* zināmu nodarbošanos tiesa var noteikt uz laiku no viena līdz pieciem gadiem tiklab kā pamatsodu, tā arī kā papildsodu.

Šo sodu var piespriest, ja tiesa atzīst, ka pēc vainīgā izdarīto noziegumu rakstura, kuri saistīti ar viņa amatu vai nodarbošanos, nav iespējams saglabāt vainīgajam tiesību ieņemt noteiktus amatus vai tiesību uz zināmu nodarbošanos.

Ja persona notiesāta ar brīvības atņemšanu, nosakot papildsodu — aizliegt ieņemt noteiktu amatu vai aizliegt zināmu nodarbošanos, tad šis aizliegums attiecas tiklab uz laiku, kamēr persona izcieš brīvības atņemšanas sodu, kā arī pēc tā izciešanas uz laiku,

kāds noteikts spriedumā. Nosakot šo papildsodu kopā ar citiem pamatsoda veidiem, papildsoda izciešanas laiku skaita no brīža, kad sākts izciest pamatsods.

28. pants. Atbrīvošana no amata

Atbrīvošanu no amata var noteikt kā pamatsodu vai papildsodu, ja tiesa atzīst par neiespējamu atstāt notiesāto amatā, kādu viņš ieņēmis nozieguma izdarīšanas brīdī vai notiesāšanas brīdī.

29. pants. Naudas sods

Naudas sods ir naudas piedziņa, ko tiesa uzliek likumā noteiktajos gadījumos un apmēros kā pamatsodu vai papildsodu.

Naudas soda apmēru nosaka atkarībā no izdarītā nozieguma smaguma un ievērojot vainīgā mantas stāvokli.

Manta, kas nav izņemama, izpildot spriedumu daļā par konfiskāciju saskaņā ar šā kodeksa 32. pantu, nav izņemama, arī piedzenot naudas sodu.

Ja nav iespējams piedzīt naudas sodu kā pamatsodu, to aizstāj ar labošanas darbiem, rēķinot par desmit rubļiem naudas soda vienu mēnesi labošanas darbu, bet ne vairāk kā vienu gadu labošanas darbu.

Aizstāt naudas sodu ar brīvības atņemšanu un brīvības atņemšanu ar naudas sodu nav atļauts.

30. pants. Sabiedriskais nopelums

Sabiedriskais nopelums ir nopelums, ko tiesa publiski izsaka vainīgajam, vajadzības gadījumā darot to zināmu sabiedrībai presē vai citādā veidā.

31. pants. Noziegumus izdarījušo karavīru nosūtīšana uz disciplināro bataljonu un labošanas darbu aizstāšana ar turēšanu virssardzē

Obligātā karadienesta karavīrus, kas izdarījuši noziegumus, var nosūtīt uz disciplināro bataljonu uz laiku no trim mēnešiem līdz diviem gadiem tiklab likumā paredzētajos gadījumos, kā arī tad, ja tiesa, ievērojot lietas apstākļus un notiesātā personību, atzīst par derīgu brīvības atņemšanas vietā uz laiku līdz diviem gadiem piemērot nosūtīšanu uz disciplināro bataljonu uz tādu pašu laiku.

Labošanas darbi bez brīvības atņemšanas karavīriem aizstājami ar turēšanu virssardzē uz laiku līdz diviem mēnešiem.

32. pants. Mantas konfiskācija

Mantas konfiskācija ir notiesātā personiskajā īpašumā esošās visas mantas vai tās daļas piespiedu pārņemšana valsts īpašumā bez atlīdzības.

Mantas konfiskāciju likumā paredzētajos gadījumos var piemērot tikai par valsts noziegumiem un smagiem noziegumiem, kas izdarīti mantkārīgā nolūkā.

Nav konfiscējami: notiesātajam un personām, kas atrodas viņa apgādībā, vajadzīgie pirmās nepieciešamības mājturības priekšmeti; dzīvojamā māja un saimniecības ēkas, kas pieder pie kolhoznieka sētas; lauksaimniecības inventārs un mājlopi, sēkla un mājlopiem nepieciešamā lopbarība; ražošanas līdzekļi, kas notiesātajam nepieciešami viņa profesionālā darbā; pārtikas produkti un naudas summas, kas nepieciešamas notiesātā apgādājamām personām, turklāt atstājami pārtikas produkti un naudas summas pēc sava novērtējuma kopsummā nedrīkst būt mazākas par likumā noteikto strādnieka minimālo darba algu par trim mēnešiem uz katru ģimenes locekli.

Konfiscējot mantu, valsts neatbild par notiesātā parādiem un saistībām, ja tādi radušies pēc tam, kad izmeklēšanas vai tiesu iestādes veikušas pasākumus mantas saglabāšanai, turklāt, ja tie radušies bez šo iestāžu piekrišanas.

Attiecībā uz pretenzijām, kas jāapmierina uz konfiscētās mantas rēķina, valsts atbild tikai aktīva apmērā, turklāt pretenziju apmierināšanas secīgumā jāievēro noteikumi, kādi paredzēti Latvijas PSR civilt kodeksā un civilprocesa kodeksā.

33. pants. Vecāku tiesību atņemšana

Vecāku tiesību atņemšanu var piemērot kā papildsodu, ja tiesa konstatējusi, ka tiesājamais ļaunprātīgi izmantojis vecāku tiesības vai ļaunprātīgi izvairījies pildīt vecāku pienākumus.

Vecāku tiesību atņemšanu var noteikt uz laiku no viena līdz pieciem gadiem.

Notiesājot kādu personu ar brīvības atņemšanu un nosakot tai kā papildsodu vecāku tiesību atņemšanu, šī tiesību atņemšana attiecas uz laiku, kamēr izcieš brīvības atņemšanas sodu, un pēc tā izciešanas uz laiku, kāds noteikts spriedumā. Nosakot šo papildsodu kopā ar citiem pamatsodu veidiem, papildsoda izciešanas laiks jāaprēķina no brīža, kad sākas pamatsoda izciešana.

34. pants. Militāro dienesta pakāpju un speciālo nosaukumu, kā arī ordeņu, medaļu un goda nosaukumu atņemšana

Notiesājot par smagiem noziegumiem personu, kurai ir militārā dienesta pakāpe vai speciāls nosaukums, pēc tiesas sprieduma tai šo pakāpi vai nosaukumu var atņemt.

Notiesājot par smagu noziegumu personu, kura apbalvota ar ordeni vai medaļu, vai kurai ir goda nosaukums, ko piešķīris PSRS Augstākās Padomes Prezidijs, Latvijas PSR vai citas savienotās vai autonomās republikas Augstākās Padomes Prezidijs, vai militārā dienesta pakāpe vai speciāls nosaukums, ko piešķīris PSRS Augstākās Padomes Prezidijs, PSRS Ministru Padome, Latvijas PSR vai citas savienotās republikas Ministru Padome, tiesa, taisot spriedumu, izlemj jautājumu, vai ir vajadzīgs griezties pie valsts orgāniem, kas notiesāto apbalvojuši ar ordeni vai medaļu vai piešķīruši viņam nosaukumu, lai viņam tiktu atņemts ordenis vai medaļa, goda nosaukums, militārā dienesta pakāpe vai speciālais nosaukums.

Ceturtnā nodaļa

SODA NOTEIKŠANA UN ATBRĪVOŠANA NO SODA

35. pants. Soda noteikšanas vispārīgie principi

Tiesa piespriež sodu tādās robežās, kādas nosaka likuma pants, kas paredz atbildību par izdarīto noziegumu, stingrā saskaņā ar PSR Savienības un savienoto republiku kriminālās likumdošanas pamatu un Latvijas PSR kriminālkodeksa noteikumiem. Nosakot sodu, tiesa, vadīdamās no sociālistiskās tiesiskās apziņas, ņem vērā izdarītā nozieguma raksturu un sabiedriskās bīstamības pakāpi, vainīgā personību un atbildību mīkstinošos un pastiprinošos lietas apstākļus.

36. pants. Atbildību mīkstinošie apstākļi

Nosakot sodu, par atbildību mīkstinošiem atzīstami šādi apstākļi:

- 1) ja vainīgais novērsis izdarītā nozieguma kaitīgās sekas vai labprātīgi atlīdzinājis nodarīto zaudējumu, vai novērsis nodarīto kaitējumu;
- 2) ja noziegums izdarīts smagu personīgu vai ģimenes apstākļu sagādīšanās dēļ;
- 3) ja noziegums izdarīts draudu vai piespiešanas ietekmē, materiālas vai citādas atkarības dēļ;
- 4) ja noziegums izdarīts stipra psihiska uzbudinājuma ietekmē, ko izraisījusi cietušā prettiesiska darbība;
- 5) ja noziegums izdarīts, aizsargājoties pret sabiedriski bīstamu apdraudējumu, kaut arī pārkāpjot nepieciešamās aizstāvēšanās robežas;
- 6) ja noziegumu izdarījis nepilngadīgais;
- 7) ja noziegumu izdarījusi sieviete grūtniecības stāvoklī;
- 8) ja nozieguma izdarītājs vaļsirdīgi atzinies un nožēlojis izdarīto vai pieteicies par vainīgu.

Nosakot sodu, tiesa var ņemt vērā arī tādus mīkstinošus apstākļus, kas likumā nav norādīti.

37. pants. Atbildību pastiprinošie apstākļi

Nosakot sodu, par atbildību pastiprinošiem atzīstami šādi apstākļi:

- 1) ja noziegumu izdarījusi persona, kas jau agrāk izdarījusi kādu noziegumu;
atkarībā no pirmā nozieguma rakstura tiesa var nepiešķirt šim noziegumam pastiprinoša apstākļa nozīmi;
- 2) ja noziegumu izdarījusi organizēta grupa;
- 3) ja noziegums izdarīts mantkārīgu vai citādu zemisku tieksmju dēļ;
- 4) ja noziegumam bijušas smagas sekas;
- 5) ja noziegums izdarīts pret mazgadīgo, sirmgalvi vai personu, kas atrodas bezpalīdzības stāvoklī, kā arī izmantojot cietušā dienesta, materiālo vai citādu atkarību;
- 6) ja nepilngadīgie uzskūdi izdarīt noziegumu vai ja nepilngadīgie iesaistīti noziegumā kā līdzdalībnieki;
- 7) ja noziegums izdarīts ar sevišķu cietsirdību vai ņirgāšanos par cietušo;
- 8) ja noziegums izdarīts, izmantojot sabiedriska posta apstākļus;
- 9) ja noziegums izdarīts vispārbīstamā veidā;
- 10) ja persona, par kuru bija galvojis kolektīvs, sabiedriskā galvojuma laikā vai viena gada laikā pēc šāda galvojuma termiņa izbeigšanās izdarījusi jaunu noziegumu.

38. pants. Soda noteikšana vairāku noziegumu izdarīšanas gadījumā

Ja kāda persona atzīta par vainīgu divu vai vairāku noziegumu izdarīšanā, kuri paredzēti krimināllikumam dažādos pantos, un ja tā ne par vienu no šiem noziegumiem nav notiesāta, tiesa, noteikusi sodu atsevišķi par katru noziegumu, galīgi nosaka sodu pēc to kopības, vai nu ietverot vieglāko sodu smagākajā, vai arī pilnīgi vai daļēji saskaitot piespriestos sodus tajās robežās, kādas noteiktas likuma pantā, kas paredz smagāko sodu.

Pamatsodam var pievienot ikvienu papildsodu, kurš paredzēts tajos likuma pantos, kas nosaka atbildību par noziegumiem, kuru izdarīšanā persona atzīta par vainīgu.

Tādā pašā kārtībā sods nosakāms, ja pēc sprieduma taisīšanas konstatēts, ka notiesātais vainīgs vēl arī citā noziegumā, ko viņš izdarījis pirms sprieduma taisīšanas pirmajā lietā.

Šai gadījumā soda laikā ieskaitāms sods, kas pilnīgi vai daļēji jau izciests pēc pirmā sprieduma.

39. pants. Soda noteikšana pēc vairākiem spriedumiem

Ja notiesātais pēc sprieduma taisīšanas, bet pirms pilnīgas soda izciešanas izdarījis jaunu noziegumu, tiesa jaunajā spriedumā noteiktajam sodam pilnīgi vai daļēji pievieno soda daļu, kas vēl nav izciesta pēc iepriekšējā sprieduma.

Saskaitot sodus šai pantā paredzētajā kārtībā, soda kopējais laiks nedrīkst pārsniegt šā veida sodam noteikto maksimālo laiku. Saskaitot brīvības atņemšanas sodus, soda kopējais laiks nedrīkst pārsniegt desmit gadus, bet par noziegumiem, par kuriem likumā atļauts noteikt brīvības atņemšanu uz laiku, ilgāku par desmit gadiem, tas nedrīkst pārsniegt piecpadsmit gadus.

40. pants. Sodu saskaitīšanas un aizstāšanas noteikumi

Saskaitot vai aizstājot dažāda veida pamatsodus, piemēro šādus noteikumus:

- 1) saskaitot dažāda veida sodus, tiesa izraugās galīgo sodu pēc visstingrākā soda veida;
- 2) brīvības atņemšanas soda viena diena atbilst vienai dienai disciplinārajā bataljonā, trim dienām nometinājumā, izsūtījumā vai labošanas darbos bez brīvības atņemšanas. Pamatsods, ja tas ir labošanas darbi, tiesības atņemšana ieņemt noteiktus amatus vai tiesības atņemšana uz zināmu nodarbošanos, atbrīvošana no amata, naudas sods un sabiedriskais nopēlums, tiek izpildīti patstāvīgi;
- 3) dažāda veida papildsodi tiek izpildīti patstāvīgi;
- 4) ja brīvības atņemšanas, nometinājuma, izsūtījuma, labošanas darbu bez brīvības atņemšanas laikus saskaita vai sodus aizstāj, tad laiku skaita dienām, mēnešiem un atbilstošos gadījumos gadiem.

41. pants. Viegļāka soda noteikšana par likumā paredzēto sodu

Ja tiesa, ievērojot sevišķus lietas apstākļus un vainīgā personību, atzīst par nepieciešamu noteikt viņam sodu, zemāku par zemāko robežu, kas par attiecīgo noziegumu paredzēta likumā, vai atzīst par nepieciešamu noteikt citu, vieglāka veida sodu, tā var sodu attiecīgi mīkstināt, obligāti norādot mīkstināšanas motīvus.

42. pants. Nosacīta notiesāšana

Ja tiesa, piesprieddama brīvības atņemšanu vai labošanas darbus un ņemot vērā lietas apstākļus un vainīgā personību, iegūst pārliecību, ka nav lietderīgi likt vainīgajam izciest piespriesto sodu, tā var vainīgo notiesāt nosacīti, spriedumā obligāti norādot nosacītās notiesāšanas motīvus. Šādā gadījumā tiesa nolemj spriedumu neizpildīt, ja tiesas

noteiktajā pārbaudes laikā notiesātais neizdarīs jaunu tāda paša veida vai ne mazāk smagu noziegumu.

Nosacīti notiesājot, tiesa nosaka pārbaudes laiku no viena līdz pieciem gadiem.

Nosacīti notiesāto personu uzvešanos pārrauga un audzināšanas darbu ar tām veic notiesātās personas darba vai mācību vietas sabiedriskā organizācija vai darbaļaužu kolektīvs, bet attiecībā uz personu, kas nestrādā un nemācās, — vietējā Darbaļaužu deputātu padome. Šos pienākumus pret nepilngadīgajiem veic viņu vecāki vai aizbildņi.

Ņemot vērā lietas apstākļus, vainīgā personību, kā arī vainīgā darba vietas sabiedrisko organizāciju vai strādnieku, kalpotāju vai kolhoznieku kolektīva lūgumus notiesāt viņu nosacīti, tiesa var nodot nosacīti notiesāto šīm organizācijām vai kolektīvam pāraudzināšanai un labošanai.

Ja nosacīti notiesātais ar priekšzīmīgu uzvešanos pierādīs, ka viņš ir labojies, tad, ja būs pagājis ne mazāk par pusi no tiesas noteiktā pārbaudes laika, tiesa pēc sabiedriskās organizācijas vai darbaļaužu kolektīva, vai tās personas lūguma, kam uzdots uzraudzīt nosacīti notiesāto, var samazināt viņam noteikto pārbaudes laiku vai atcelt atlikušo pārbaudes laiku.

Nosacīti notiesājot, nevar piemērot citādus papildsodus kā tikai naudas sodu.

Ja nosacīti notiesātais pārbaudes laikā izdara jaunu tāda paša veida vai ne mazāk smagu noziegumu, tiesa nosaka viņam sodu pēc šā kodeksa 39. pantā paredzētajiem noteikumiem.

43. pants. Sprieduma izpildīšanas atlikšana karavīram vai karadienestam pakļautai personai kara laikā

Ja brīvības atņemšana piespriesta karavīram vai karadienestam pakļautai personai, kas iesaucama vai mobilizējama, tad kara laikā tiesa var atlikt sprieduma izpildīšanu līdz karadarbības beigām, nosūtot notiesāto uz aktīvo armiju. Šādos gadījumos tiesa var atlikt arī papildsodu izpildīšanu.

Ja uz aktīvo armiju nosūtītais notiesātais būs nelokāms sociālistiskās Dzimtenes aizstāvis, tad pēc attiecīgās kara pavēlniecības lūguma tiesa var atbrīvot viņu no soda vai aizstāt sodu ar citu, vieglāku sodu.

Ja persona, kurai sprieduma izpildīšana atlikta, izdara jaunu noziegumu, tiesa pievieno jaunajam sodam agrāk piespriesto sodu pēc šā kodeksa 39. pantā paredzētajiem noteikumiem.

44. pants. Iepriekšējā apcietinājuma ieskaitīšana

Iepriekšējo apcietinājumu tiesa ieskaita soda laikā, notiesājot ar brīvības atņemšanu un nosūtīšanu uz disciplināro bataljonu, — dienu pret dienu, notiesājot ar labošanas darbiem, nometinājumu vai izsūtījumu, — dienu pret trim dienām.

Piespriežot citus sodus, tiesa, ieskaitot iepriekšējo apcietinājumu, var attiecīgi mīkstināt sodu vai pilnīgi atbrīvot vainīgo no soda izciešanas.

45. pants. Kriminālatbildības noilgums

Nevienu personu nevar saukt pie kriminālatbildības, ja no dienas, kad tā izdarījusi noziegumu, pagājis šāds laiks:

- 1) seši mēneši no tāda nozieguma izdarīšanas dienas, par kuru var ierosināt lietu pēc cietušā sūdzības (šā kodeksa 109. panta otrā daļa, 111. panta pirmā daļa, 127. panta pirmā daļa un 128. panta pirmā daļa);
- 2) trīs gadi no tāda nozieguma izdarīšanas dienas, par kuru pēc likuma var piespriest brīvības atņemšanu uz laiku, ne ilgāku par diviem gadiem, vai tādu sodu, kas nav saistīts ar brīvības atņemšanu;
- 3) pieci gadi no tāda nozieguma izdarīšanas dienas, par kuru pēc likuma var piespriest brīvības atņemšanu uz laiku, ne ilgāku par pieciem gadiem;
- 4) desmit gadi no tāda nozieguma izdarīšanas dienas, par kuru pēc likuma var piespriest smagāku sodu nekā brīvības atņemšana uz pieciem gadiem.

Noilgums tiek pārtraukts, ja līdz norādīto termiņu notecēšanai attiecīgā persona izdara jaunu noziegumu, par kuru pēc likuma var piespriest brīvības atņemšanu uz laiku, ilgāku par diviem gadiem. Šai gadījumā noilgumu sāk skaitīt no jaunā nozieguma izdarīšanas brīža.

Noilgums tiek apturēts, ja persona, kas izdarījusi noziegumu, izvairās no izmeklēšanas vai tiesas. Šādos gadījumos noilguma tecējums atjaunojas no tā brīža, kad šī persona tiek aizturēta vai pati pieteicas par vainīgu. Pie tam šo personu nevar saukt pie kriminālatbildības, ja no nozieguma izdarīšanas laika pagājuši piecpadsmit gadi un noilgumu nav pārtraucis jauns noziegums.

Jautājumu par noilguma piemērošanu personai, kas izdarījusi noziegumu, par kuru pēc likuma var piespriest nāves sodu, izlemj tiesa. Ja tiesa neuzskata par iespējamu piemērot noilgumu, nāves sodu tomēr nevar piespriest un tas aizstājams ar brīvības atņemšanu.

46. pants. Notiesājoša sprieduma izpildīšanas noilgums

Notiesājošs spriedums nav izpildāms, ja tas, skaitot no dienas, kad tas stājies likumīgā spēkā, nav izpildīts šādos termiņos:

- 1) trīs gados — ja piespriesta brīvības atņemšana uz laiku, ne ilgāku par diviem gadiem, vai sods, kas nav saistīts ar brīvības atņemšanu;
- 2) piecos gados — ja piespriesta brīvības atņemšana uz laiku, ne ilgāku par pieciem gadiem;
- 3) desmit gados — ja piespriests smagāks sods nekā brīvības atņemšana uz pieciem gadiem.

Noilgums tiek pārtraukts, ja notiesātais izvairās no soda izciešanas vai līdz noilguma termiņu notecēšanai izdara jaunu noziegumu, par kuru tiesa piespriedusi brīvības atņemšanas sodu uz laiku, ne mazāku par vienu gadu, nometinājumu vai izsūtījumu uz laiku, ne mazāku par trim gadiem. Ja izdarīts jauns noziegums, noilgumu sāk skaitīt no tā izdarīšanas brīža, bet, ja notiesātais izvairījies no soda izciešanas, — no tā brīža, kad viņš ierodas izciest sodu, vai no brīža, kad notiesātais, kas ir slēpies, tiek aizturēts. Tomēr notiesājošais kriminālspriedums nav izpildāms, ja no tā taisīšanas laika pagājuši piecpadsmit gadi un noilgumu nav pārtraucis jauns noziegums.

Jautājumu par noilguma piemērošanu personai, kurai piespriests nāves sods, izlemj tiesa. Ja tiesa neuzskata par iespējamu piemērot noilgumu, nāves sods tiek aizstāts ar brīvības atņemšanu.

47. pants. Atbrīvošana no kriminālatbildības un soda

Personu, kas izdarījusi noziegumu, var atbrīvot no kriminālatbildības, ja tiks atzīts, ka lietas izmeklēšanas vai iztiesāšanas laikā grozījušos apstākļu dēļ nodarījums, ko vainīgais izdarījis, zaudējis sabiedriski bīstamo raksturu vai šī persona pati vairs nav sabiedriski bīstama.

Personu, kas izdarījusi noziegumu, var atbrīvot no soda, ja tiks atzīts, ka sakarā ar tās turpmāko nevainojamo uzvešanos un godīgo attieksmi pret darbu šo personu lietas iztiesāšanas laikā nevar uzskatīt par sabiedriski bīstamu.

48. pants. Atbrīvošana no kriminālatbildības, nododot lietu biedru tiesai

Personu var atbrīvot no kriminālatbildības un soda, nododot lietu izskatīšanai biedru tiesā, ja šī persona pirmoreiz izdarījusi kādu no šai kodeksā paredzētajiem tālāk minētajiem nodarījumiem:

- 1) tīšu vieglu miesas bojājumu, kas nav radījis veselības satricinājumu (109. panta otrā daļa), piekaušanu (111. panta pirmā daļa), nepatiesu, kolektīva locekli apkaunojošu,

izdomājumu izplatīšanu tajā pašā kolektīvā (127. panta pirmā daļa), goda aizskaršanu (128. panta pirmā daļa), ja ir cietušā iesniegums vai sabiedrības lūgums izskatīt lietu biedru tiesā;

2) citu nodarījumu, par kuru saskaņā ar šā kodeksa sevišķās daļas pantu atļauts lietot sabiedriskās ietekmēšanas līdzekļus;

3) citu mazsvarīgu noziegumu, ja pēc izdarītā nodarījuma rakstura un vainīgā personības viņu var labot ar sabiedriskās ietekmēšanas līdzekļiem, nepiemērojot kriminālsodu.

49. pants. Atbrīvošana no kriminālatbildības pret sabiedrisko galvojumu

Ja pēc lietas apstākļiem kādas personas izdarītajām noziedzīgajām darbībām un pašai šai personai nav lielas sabiedriskas bīstamības un vainīgā darbībām nav bijušas smagas sekas, un viņš pats vaļsirdīgi atzinies un nožēlojis izdarīto, tad pēc sabiedriskas organizācijas vai darbaļaužu kolektīva lūguma šo personu var atbrīvot no kriminālatbildības un soda, nododot viņu pret sabiedrisko galvojumu pāraudzināšanai un labošanai tai sabiedriskajai organizācijai vai darbaļaužu kolektīvam, kas tādu lūgumu ierosinājuši.

Sabiedriskajā galvojumā nevar nodot personu, kas izdarījusi noziegumu ar lielu sabiedrisku bīstamību vai kam bijušas smagas sekas, kā arī personu, kas otrreiz izdarījusi tīšu noziegumu, gadījumā, ja tā par agrāk izdarīto noziegumu bijusi notiesāta un sodāmība nav noņemta, ne arī dzēsta.

Nav arī pieļaujams nodot sabiedriskajā galvojumā personu, kas jau agrāk bijusi nodota šādā galvojumā sakarā ar nozieguma izdarīšanu.

Ja persona, par kuru dots sabiedriskais galvojums, gada laikā nav attaisnojusi kolektīva uzticību, ir pārkāpusi solījumu, ka ar priekšzīmīgu uzvešanos un godīgu darbu pierādīs savu labošanos, nav pakļāvusies sociālistiskās sadzīves noteikumiem vai pametusi darba kolektīvu ar nolūku izvairīties no sabiedriskās ietekmes, tad sabiedriskā organizācija vai darbaļaužu kolektīvs, kas uzņēmušies par viņu galvojumu, pieņem lēmumu par atsacīšanos no galvojuma un nosūta šo lēmumu prokuratūrai vai tiesai izskatīt jautājumu par krimināllietas atjaunošanu.

50. pants. Nosacīta pirmstermiņa atbrīvošana no soda un soda aizstāšana ar vieglāku sodu

Ja persona, kas notiesāta ar brīvības atņemšanu, labošanas darbiem, nometinājumu, izsūtījumu vai nosūtīšanu uz disciplināro bataljonu, ar priekšzīmīgu uzvešanos un godīgu attieksmi pret darbu ir pierādījusi savu labošanos, tad pēc tam, kad šī persona faktiski izcietusi ne mazāk par pusi no piespriedtā soda, tiesa to var pirms termiņa nosacīti atbrīvot no soda vai aizstāt soda neizciesto daļu ar vieglāku sodu. Notiesāto reizē ar to var atbrīvot arī no šādiem papildsodiem: nometinājuma, izsūtījuma vai tiesības atņemšanas ieņemt noteiktus amatus vai tiesības atņemšanas uz zināmu nodarbošanos.

Personas, kas notiesātas par sevišķi bīstamiem valsts noziegumiem (59.—68. pants), bandītismu (72. pants), masu nekārtībām (74. pants), viltotas naudas vai vērtspapīru izgatavošanu vai izplatīšanu (82. pants), valsts vai sabiedriskās mantas izlaupīšanu lielos apmēros (85. panta trešā daļa, 86. panta trešā daļa, 88. panta trešā daļa un 89. panta trešā daļa), tīšu slepkavību (98. un 99. pants), tīšu smagu miesas bojājumu (105. pants), izvarošanu pastiprinošos apstākļos (121. panta otrā un trešā daļa), atklātu zādzību pastiprinošos apstākļos (86. panta otrā daļa un 140. panta otrā daļa), laupīšanu (87. un 141. pants), krāpšanu pastiprinošos apstākļos (89. panta otrā daļa un 142. panta otrā daļa), spekulāciju pastiprinošos apstākļos (149. panta otrā daļa), kukuļņemšanu pastiprinošos apstākļos (164. panta otrā daļa), ļaunprātīgu huligānismu (204. panta otrā daļa), nepaklausību (227. panta 2. un 3. punkts), pretošanos priekšniekam vai viņa piespiešanu pārkāpt dienesta pienākumus (229. panta 2. un 3. punkts), vardarbīgu rīcību pret priekšnieku (231. pants), - kā arī personas, kas jau agrāk tiesātas par kādu no iepriekš minētajiem noziegumiem un pēc tam notiesātas par zādzību pastiprinošos apstākļos (85. panta otrā daļa, 139. panta otrā daļa un 219. panta otrā daļa), vai personas, kas jau agrāk tiesātas par zādzību pastiprinošos apstākļos (85. panta otrā daļa, 139. panta otrā daļa un 219. panta otrā daļa) un no jauna notiesātas par zādzības izdarīšanu pastiprinošos apstākļos, var atbrīvot nosacīti pirms termiņa no soda vai aizstāt neizciesto soda daļu ar vieglāku sodu pēc tam, kad šīs personas faktiski izcietušas ne mazāk kā divas trešdaļas no piespriedē soda.

Nosacīti pirms termiņa atbrīvotos pārrauga, kā arī neizciestā soda laikā viņus audzina viņu darba vai mācību vietas sabiedriskās organizācijas vai darbaļaužu kolektīvi, bet personas, kas nestrādā un nemācās, — vietējā Darbaļaužu deputātu padome viņu dzīves vietā.

Vietējo Darbaļaužu deputātu padomju izpildkomiteju pienākums ir iekārtot darbā personas, kas atbrīvotas pirms termiņa un nosacīti pirms termiņa.

Ja nosacīti pirms termiņa atbrīvotais neizciestās soda daļas laikā izdara jaunu tāda paša veida vai ne mazāk smagu noziegumu, tiesa nosaka tam sodu pēc šā kodeksa 39. pantā paredzētajiem noteikumiem.

Nosacīta pirmstermiņa atbrīvošana un neizciestās soda daļas aizstāšana ar vieglāku sodu sevišķi bīstamiem recidīvistiem nav piemērojama.

51. pants. Atbrīvošana no soda un soda aizstāšana ar vieglāku personām, kas izdarījušas noziegumu pirms astoņpadsmit gadu vecuma sasniegšanas

Ja persona, kas notiesāta ar brīvības atņemšanu vai labošanas darbiem par noziegumu, ko tā izdarījusi pirms astoņpadsmit gadu vecuma sasniegšanas, ar priekšzīmīgu uzvešanos un godīgu attieksmi pret darbu un mācībām pierādījusi, ka ir labojusies, tiesa pēc tam, kad šī persona faktiski izcietusi ne mazāk par vienu trešdaļu soda, tai var piemērot:

1) nosacītu pirmstermiņa atbrīvošanu no soda, ja atbrīvošana no soda tai tiek piemērota pēc astoņpadsmit gadu vecuma sasniegšanas, vai

2) pirmstermiņa atbrīvošanu no soda, ja atbrīvošana no soda tiek piemērota pirms notiesātais sasniedzis astoņpadsmit gadu vecumu, vai

3) piesprietā soda aizstāšanu ar vieglāku.

52. pants. Atbrīvošana no soda izciešanas slimības dēļ

Persona, kas pēc sprieduma taisīšanas vai soda izciešanas laikā saslimusi ar gara slimību, kas tai atņēmusi iespēju apzināties savu darbību vai to vadīt, atbrīvojama no soda izciešanas. Šai personai var piemērot medicīniska rakstura piespiedu līdzekļus, bet pēc izveseļošanās tai var likt izciest sodu, ņemot vērā izdarītā nozieguma smagumu, notiesātā personību, saslimšanas raksturu un izciesto soda laiku.

Ja persona, kura izcieš brīvības atņemšanu, nometinājumu, izsūtījumu, labošanas darbu sodu vai kuru tur disciplinārajā bataljonā, saslimst ar citu smagu, neārstējamu slimību, tad tiesa to var atbrīvot no turpmākās soda izciešanas likumā noteiktajā kārtībā.

53. pants. Atbrīvošana no soda izciešanas

Notiesātā atbrīvošanu no soda izciešanas, kā arī piesprietā soda mīkstināšanu, izņemot atbrīvošanu no soda vai soda mīkstināšanu amnestijas un apžēlošanas kārtībā, var izdarīt tikai tiesa likumā norādītajos gadījumos un kārtībā.

54. pants. Sodāmības dzēšana un noņemšana

Par nesodītām atzīstamas:

- 1) personas, kas izcietušas sodu disciplinārajā bataljonā vai pirms termiņa no tā atbrīvotas, kā arī karavīri, kas labošanas darbu soda vietā izcietuši sodu virssardzē;
- 2) nosacīti notiesātās personas, ja pārbaudes laikā tās neizdara jaunu noziegumu;
- 3) personas, kas notiesātas ar sabiedrisko nopēlumu, naudas sodu, atbrīvošanu no amata, tiesības atņemšanu ieņemt noteiktus amatus vai tiesības atņemšanu uz zināmu nodarbošanos vai kas notiesātas ar labošanas darbiem, ja viena gada laikā no soda izciešanas dienas tās neizdara jaunu noziegumu;
- 4) personas, kas notiesātas ar brīvības atņemšanu uz laiku, ne ilgāku par trim gadiem, nometinājumu vai izsūtījumu, ja tās triju gadu laikā no soda (pamatsoda un papildsoda) izciešanas dienas neizdara jaunu noziegumu;
- 5) personas, kas notiesātas ar brīvības atņemšanu uz laiku, ilgāku par trim gadiem, bet ne ilgāku par sešiem gadiem, ja tās piecu gadu laikā no soda (pamatsoda un papildsoda) izciešanas dienas neizdara jaunu noziegumu;

6) personas, kas notiesātas ar brīvības atņemšanu uz laiku, ilgāku par sešiem gadiem, bet ne ilgāku par desmit gadiem, ja tās astoņu gadu laikā no soda (pamatsoda un papildsoda) izciešanas dienas neizdara jaunu noziegumu;

7) personas, kas notiesātas ar brīvības atņemšanu uz laiku, ilgāku par desmit gadiem, ja tās astoņu gadu laikā no soda (pamatsoda un papildsoda) izciešanas dienas neizdara jaunu noziegumu un ja turklāt tiesa konstatē, ka notiesātais labojies un nav nepieciešams uzskatīt viņu par sodītu.

Ja persona likumā noteiktajā kārtībā pirms termiņa atbrīvota no soda, tad sodāmības dzēšanas termiņu skaita no brīža, kad faktiski beidzas soda (pamatsoda un papildsoda) izciešana. Aprēķinot termiņu, kas dzēš sodāmību, šajos gadījumos jāņem vērā soda faktiskās izciešanas laiks.

Ja persona, kas notiesāta ar brīvības atņemšanu, pēc soda izciešanas ar priekšzīmīgu uzvešanos un godīgu attieksmi pret darbu pierādījusi savu labošanos, tad pēc sabiedrisko organizāciju lūguma tiesa var noņemt tai sodāmību pirms šai pantā norādīto termiņu notecējuma.

Piektā nodaļa

MEDICĪNISKA UN AUDZINOŠA RAKSTURA PIESPIEDU LĪDZEKĻI

55. pants. Medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu piemērošana garā slimām personām

Personām, kuras izdarījušas sabiedriski bīstamu nodarījumu, būdamas nepieskaitāmības stāvoklī, vai izdarījušas šādu nodarījumu, būdamas pieskaitāmības stāvoklī, bet pirms sprieduma taisīšanas vai soda izciešanas laikā saslimušas ar gara slimību, kas atņēmusi tām iespēju apzināties savu darbību vai to vadīt, pēc tiesas lēmuma var piemērot šādus medicīniska rakstura piespiedu līdzekļus:

- 1) ievietošanu vispārīgā psihiatriskā slimnīcā;
- 2) ievietošanu speciālā psihiatriskā slimnīcā vai vispārīgās psihiatriskās slimnīcas speciālā nodaļā.

Tiesa, atzinusi par nepieciešamu piemērot medicīniska rakstura piespiedu līdzekli, izraugās to atkarībā no tā, ar kādu gara slimību attiecīgā persona saslimusi un kāds ir šās personas izdarītā nodarījuma raksturs un sabiedriskās bīstamības pakāpe.

Ievietot vispārīgā psihiatriskā ārstniecības iestādē tiesa var garā slimo, kas pēc sava psihiskā stāvokļa un izdarītā sabiedriski bīstamā nodarījuma rakstura jātur slimnīcā un jāārstē piespiedu kārtā.

Ievietot speciālā psihiatriskā slimnīcā vai vispārīgās psihiatriskās slimnīcas speciālā nodaļā tiesa var garā slimo, kas pēc sava psihiskā stāvokļa un izdarītā sabiedriski bīstamā nodarījuma rakstura ir sevišķi bīstams sabiedrībai.

Personai, kura pēc nozieguma izdarīšanas vai soda izciešanas laikā saslimusi ar gara slimību, kas tai atņēmusi iespēju apzināties savu darbību vai to vadīt, pēc izveļošanās tiesa var piespriest sodu, ja nav notecējuši noilguma termiņi vai nav citu pamatu tās atbrīvošanai no kriminālatbildības un soda.

Ja šādai personai pēc izveļošanās piemēro sodu, tad laiks, kurā piemēroti medicīniskā rakstura piespiedu līdzekļi, ieskaitāms soda laikā.

56. pants. Medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanas grozīšana un izbeigšana attiecībā uz garā slimajiem

Medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu izbeidz vai tos groza tiesa pēc ārstniecības iestādes atzinuma, ja attiecīgā persona izveļojusies vai saslimšanas raksturs grozījies tiktāl, ka nav nepieciešams šādus līdzekļus piemērot.

Ja tiesa neatzīst par nepieciešamu piemērot garā slimajam medicīniska rakstura piespiedu līdzekļus, kā arī gadījumā, ja šādu līdzekļu piemērošana izbeigta, tiesa var nodot viņu radnieku vai aizbildņu gādībā, nosakot obligātu ārsta uzraudzību.

57. pants. Medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu piemērošana hroniskiem alkoholiķiem

Personām, kas izdarījušas noziegumu uz hroniska alkoholisma pamata, tiesa līdzās sodam par izdarīto noziegumu var piemērot medicīniska rakstura piespiedu līdzekļus.

Ja hronisku alkoholiķi notiesā ar sodu, kas nav saistīts ar brīvības atņemšanu, tiesa var piespiedu kārtā ievietot šo personu medicīniskā iestādē ar speciālu ārstēšanas un darba režīmu.

Hronisku alkoholiķi piespiedu kārtā ārstē arī laikā, kamēr viņš izcieš sodu brīvības atņemšanas vietās, bet nepieciešamības gadījumos arī pēc atbrīvošanas no brīvības atņemšanas vietām.

Hronisko alkoholiķu piespiedu ārstēšanu izbeidz tiesa.

58. pants. Audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošana nepilngadīgajiem

Audzinoša rakstura piespiedu līdzekļi, kas saskaņā ar šā kodeksa 10. pantu piemērojami personām, kuras izdarījušas noziegumu pirms astoņpadsmit gadu vecuma sasniegšanas, ir:

- 1) pienākuma uzlikšana publiski vai citādā veidā atvainoties cietušajam;

- 2) rājienu vai stingra rājienu izteikšana;
- 3) brīdinājums;
- 4) pienākuma uzlikšana nepilngadīgajam, kas sasniedzis piecpadsmit gadu vecumu, atlīdzināt nodarīto zaudējumu, ja nepilngadīgajam ir patstāvīga izpeļņa un zaudējuma summa nepārsniedz divdesmit piecus rubļus, vai pienākuma uzlikšana ar savu darbu novērst nodarīto materiālo zaudējumu, ja tas nepārsniedz divdesmit piecus rubļus;
- 5) materiālu nodošana par nepilngadīgo sabiedriskajās organizācijās viņa mācību, darba vai dzīves vietā, apspriešanai un nepieciešamo pasākumu veikšanai;
- 6) nepilngadīgā nodošana galvojumā vecākiem vai personām, kas tos aizstāj;
- 7) nepilngadīgā nodošana galvojumā vai pārraudzībā darbaļaužu kolektīvam, sabiedriskām organizācijām, kā arī atsevišķiem pilsoņiem pēc viņu lūguma;
- 8) ievietošana speciālās bērnu un pusaudžu ārstēšanas un audzināšanas vai audzināšanas iestādēs;
- 9) nepilngadīgā ievietošana audzināšanas kolonijās.

Nepilngadīgie, kas ievietojami speciālās audzināšanas iestādēs, turami tajās, kamēr ir labojušies, bet ne ilgāk kā līdz astoņpadsmit gadu vecuma sasniegšanai. Izņēmuma veidā, nosūtot uz tādām kolonijām nepilngadīgo, kas sasniedzis sešpadsmit gadu vecumu, tiesa var noteikt iespēju turēt viņu minētajā kolonijā līdz divdesmit gadu vecuma sasniegšanai.

Šā panta 6.—9. punktā paredzēto audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu var izbeigt tiesa, ja to lūdz audzināšanas iestādes, sabiedriskās organizācijas, darbaļaužu kolektīvi vai personas, kam nepilngadīgie nodoti galvojumā vai pārraudzībā.

SEVIŠĶĀ DAĻA

Pirmā nodaļa VALSTS NOZIEGUMI

I. SEVIŠĶI BĪSTAMI VALSTS NOZIEGUMI

59. pants. Dzimtenes nodevība

Par dzimtenes nodevību, tas ir, par PSRS pilsoņa ar nodomu izdarītu nodarījumu, kas kaitē PSRS valsts neatkarībai, teritoriālajai neaizskaramībai vai militārajai varenībai: pāriešanu ienaidnieka pusē, spiegošanu, valsts vai militāra noslēpuma izpaušanu ārvalstij, bēgšanu uz ārzemēm vai atteikšanos atgriezties no ārzemēm PSR Savienībā, palīdzības sniegšanu ārvalstij tās naidīgajā darbībā pret PSRS, kā arī par savvērestību nolūkā sagrābt varu —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no desmit līdz piecpadsmit gadiem, konfiscējot mantu, vai ar nāves sodu, konfiscējot mantu.

Nav saucams pie kriminālatbildības PSRS pilsonis, ko ārvalsts izlūkošanas iestādes savervējušas naidīgas darbības veikšanai pret PSR Savienību, ja viņš neko nav darījis, lai pildītu doto noziedzīgo uzdevumu, un ir brīvprātīgi paziņojis varas orgāniem par saviem sakariem ar ārvalsts izlūkošanas iestādēm.

60. pants. Spiegošana

Par ziņu, kas ir valsts vai militārs noslēpums, nodošanu, kā arī nozagšanu vai vākšanu nolūkā tās nodot ārvalstij, ārvalsts organizācijai vai to aģentūrai, kā arī citu ziņu nodošanu vai vākšanu ārvalsts izlūkošanas iestāžu uzdevumā, lai tās izlietotu pret PSRS interesēm, ja spiegošanu izdarījis ārvalstnieks vai bezpavalstnieks, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no septiņiem līdz piecpadsmit gadiem, konfiscējot mantu, vai ar nāves sodu, konfiscējot mantu.

61. pants. Terora akts

Par valsts vai sabiedriskā darbinieka vai arī varas pārstāvja noslepkavošanu, kas izdarīta sakarā ar viņa valsts vai sabiedrisko darbību, nolūkā graut vai vājināt Padomju varu, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no desmit līdz piecpadsmit gadiem, konfiscējot mantu, vai ar nāves sodu, konfiscējot mantu.

Par smagu miesas bojājumu, kas tai pašā nolūkā nodarīts valsts vai sabiedriskajam darbiniekam vai arī varas pārstāvim sakarā ar viņa valsts vai sabiedrisko darbību, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no astoņiem līdz piecpadsmit gadiem, konfiscējot mantu.

62. pants. Terora akts pret ārvalsts pārstāvi

Par ārvalsts pārstāvja noslepkavošanu nolūkā izprovocēt karu vai starptautiskus sarežģījumus —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no desmit līdz piecpadsmit gadiem, konfiscējot mantu, vai ar nāves sodu, konfiscējot mantu.

Par smagu miesas bojājumu, kas nodarīts tām pašām personām tai pašā nolūkā, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no astoņiem līdz piecpadsmit gadiem, konfiscējot mantu.

63. pants. Diversija

Par uzņēmumu, ierīču, satiksmes ceļu un līdzekļu, sakaru līdzekļu vai kādas citas valsts vai sabiedriskās mantas izpostīšanu vai bojāšanu ar spridzināšanu, dedzināšanu vai citādi, masveidīgu saindēšanu vai epidēmiju un epizootiju izplatīšanu nolūkā vājināt Padomju valsti —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no astoņiem līdz piecpadsmit gadiem, konfiscējot mantu, vai ar nāves sodu, konfiscējot mantu.

64. pants. Kaitniecība

Par darbību vai bezdarbību, kas vērsta uz rūpniecības, transporta, lauksaimniecības, naudas sistēmas, tirdzniecības vai citu tautas saimniecības nozaru, kā arī valsts orgānu vai sabiedrisko organizāciju darbības graušanu ar nolūku vājināt Padomju valsti, ja šis nodarījums izdarīts, izmantojot valsts vai sabiedriskās iestādes, uzņēmumus, organizācijas vai darbojoties pretim to normālam darbam, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no astoņiem līdz piecpadsmit gadiem, konfiscējot mantu.

65. pants. Pretpadomju aģitācija un propaganda

Par aģitāciju vai propagandu, ko izdara nolūkā graut vai vājināt Padomju varu vai panākt atsevišķu sevišķi bīstamu valsts noziegumu izdarīšanu, tais pašos nolūkos apmelojošu izdomājumu izplatīšanu, kuri diskreditē Padomju valsts un sabiedrisko iekārtu, kā arī par tāda paša satura literatūras izplatīšanu vai izgatavošanu, vai glabāšanu tais pašos nolūkos —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no sešiem mēnešiem līdz septiņiem gadiem vai ar nometinājumu uz laiku no diviem līdz pieciem gadiem.

Par tām pašām darbībām, ja tās izdarījusi persona, kas agrāk notiesāta par sevišķi bīstamiem valsts noziegumiem, kā arī ja tie izdarīti kara laikā, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem.

66. pants. Kara propaganda

Par kara propagandu, lai kādā formā tā izpaustos, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz astoņiem gadiem.

67. pants. Organizatoriska darbība, kas vērsta uz sevišķi bīstamu valsts noziegumu izdarīšanu, kā arī piedalīšanās pretpadomju organizācijā

Par organizatorisku darbību, kas vērsta uz sevišķi bīstamu valsts noziegumu sagatavošanu vai izdarīšanu, uz organizācijas radīšanu, kuras mērķis ir izdarīt tādus noziegumus, kā arī par piedalīšanos pretpadomju organizācijā —

soda attiecīgi pēc šā kodeksa 59.—66. panta.

68. pants. Sevišķi bīstami valsts noziegumi, kas izdarīti pret citu darbaļaužu valsti

Pamatojoties uz darbaļaužu starptautisko solidaritāti, par sevišķi bīstamiem valsts noziegumiem, kas izdarīti pret citu darbaļaužu valsti, —

soda attiecīgi pēc šā kodeksa 59.—67. panta.

II. CITI VALSTS NOZIEGUMI

69. pants. Nacionālās un rasu vienlīdzības pārkāpšana

Par propagandu vai aģitāciju nolūkā musināt uz rasu vai nacionālu naidu vai nesaticību, tāpat pilsoņu tiesību tiešu vai netiešu ierobežošanu vai arī tiešu vai netiešu priekšrocību radīšanu pilsoņiem atkarībā no viņu rases vai nacionālās piederības —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no sešiem mēnešiem līdz trim gadiem vai ar nometinājumu uz laiku no diviem līdz pieciem gadiem.

70. pants. Valsts noslēpuma izpaušana

Par ziņu izpaušanu, kuras ir valsts noslēpums, ja to izdara persona, kam šīs ziņas uzticētas vai kļuvušas zināmas sakarā ar dienestu vai darbu, pie kam nav dzimtenes nodevības vai spiegošanas pazīmju, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no diviem līdz pieciem gadiem.

Par to pašu nodarījumu, ja tam bijušas smagas sekas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz astoņiem gadiem.

71. pants. Dokumentu nozaudēšana, kuri satur valsts noslēpumu

Par dokumentu nozaudēšanu, kuri satur valsts noslēpumu, kā arī tādu priekšmetu nozaudēšanu, ziņas par kuriem ir valsts noslēpums, ko izdara persona, kurai tie bijuši uzticēti, ja dokumenti nozaudēti, pārkāpjot pastāvošos noteikumus par minēto dokumentu vai priekšmetu lietošanas kārtību, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no viena līdz trim gadiem.

Par to pašu nodarījumu, ja tam bijušas smagas sekas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz astoņiem gadiem.

72. pants. Bandītisms

Par apbruņotu bandu organizēšanu ar nolūku uzbrukt valsts, sabiedriskajām iestādēm vai uzņēmumiem, vai arī atsevišķām personām, tāpat par piedalīšanos šādās bandās un to izdarītajos uzbrukumos —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz piecpadsmit gadiem, konfiscējot mantu, vai ar nāves sodu, konfiscējot mantu.

73. pants. Kontrabanda

Par kontrabandu, tas ir, preču vai citu vērtību nelikumīgu pārgādāšanu pāri PSRS valsts robežai, kas izdarīta, noslēpjot priekšmetus speciālās glabātavās vai viltus ceļā izmantojot muitas un citus dokumentus, vai lielos apmēros, vai ko izdara personu grupa, kura organizējusies, lai nodarbotos ar kontrabandu, vai ko izdara amatpersona, izmantojot dienesta stāvokli, kā arī par sprāgstvielu, narkotisku, stipri iedarbīgu un indīgu vielu, ieroču un uzkabes kontrabandu —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem, konfiscējot mantu.

74. pants. Masu nekārtības

Par masu nekārtību organizēšanu, kuras saistītas ar grautiņiem, postījumiem, dedzināšanu un citu līdzīgu darbību, kā arī par šo nekārtību dalībnieku tiešu piedalīšanos minēto noziegumu izdarīšanā vai par viņu bruņotu pretošanos varas orgāniem —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no diviem līdz piecpadsmit gadiem.

75. pants. Izvairīšanās no kārtējā iesaukuma aktīvajā karadienestā

Par izvairīšanos no kārtējā iesaukuma aktīvajā karadienestā —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no viena līdz trim gadiem.

Par to pašu rīcību, nodarot sev miesas bojājumus vai simulējot slimību, viltojot dokumentus vai citādi krāpjot, kā arī ja tā izdarīta citos vainu pastiprinošos apstākļos, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no viena gada līdz pieciem gadiem.

76. pants. Izvairīšanās no mobilizācijas iesaukuma

Par izvairīšanos no mobilizācijas iesaukuma PSRS Bruņoto Spēku rindās —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem.

Par to pašu nodarījumu, kā arī par izvairīšanos no turpmākiem iesaukumiem PSRS Bruņoto Spēku nokomplektēšanai, ja tas noticis kara laikā, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz desmit gadiem vai ar nāves sodu.

77. pants. Izvairīšanās kara laikā no obligātu norīkojumu izpildes vai nodokļu samaksas

Par izvairīšanos kara laikā no mobilizēšanas darbā vai citu obligātu norīkojumu izpildes, kā arī no nodokļu samaksas —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no viena līdz pieciem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku no sešiem mēnešiem līdz vienam gadam.

78. pants. Nelikumīga izbraukšana uz ārzemēm un nelikumīga iebraukšana PSR Savienībā

Par izbraukšanu uz ārzemēm, iebraukšanu PSR Savienībā vai robežas pāriešanu bez noteiktās pases vai attiecīgu varas orgānu atļaujas —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no viena līdz trim gadiem.

Šis pants neattiecas uz gadījumiem, kad PSR Savienībā ierodas ārvalstu pilsoņi bez noteiktās pases vai atļaujas, lai izmantotu patvēruma tiesības, ko piešķir PSRS Konstitūcija.

79. pants. Starptautisko lidojumu noteikumu pārkāpšana

Par ielidošanu PSR Savienībā un izlidošanu no PSR Savienības bez noteiktas atļaujas, par atļaujā norādīto maršrutu, nolaišanās vietu, gaisa vārtu, lidojumu augstuma neievērošanu vai citādu starptautisko lidojumu noteikumu pārkāpšanu —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no viena līdz desmit gadiem vai ar naudas sodu līdz vienam tūkstotim rubļu ar lidmašīnas konfiskāciju vai bez konfiskācijas.

80. pants. Transporta kustības drošības noteikumu un ekspluatācijas noteikumu pārkāpšana

Par dzelzceļa, ūdens vai gaisa transporta darbinieka izdarīto transporta kustības drošības noteikumu un ekspluatācijas noteikumu pārkāpšanu, kas izraisījusi nelaimes gadījumus ar

cilvēkiem, katastrofu, avāriju vai citas smagas sekas, kā arī par transporta līdzekļu, ceļu, signalizācijas un sakaru līdzekļu sliktu remontu, kam bijušas tādas pašas sekas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz piecpadsmit gadiem.

Par tiem pašiem nodarījumiem, ja tie nav izraisījuši tādas pašas sekas, bet apzināti draudējuši tās izraisīt, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no viena līdz trim gadiem vai labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

81. pants. Satiksmes ceļu un transporta līdzekļu bojāšana

Par satiksmes ceļu, ceļu ierīču, ritošā sastāva vai kuģu, sakaru vai signalizācijas līdzekļu tīšu izpostīšanu vai bojāšanu, kas izraisījusi vai varējusi izraisīt vilciena katastrofu, kuģa avāriju, kā arī traucējumus transporta vai sakaru līdzekļu normālā darbā, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz piecpadsmit gadiem.

82. pants. Viltotas naudas vai vērtspapīru izgatavošana vai izplatīšana

Par viltotu valsts kases zīmju, PSRS Valsts bankas zīmju, metāla naudas, valsts vērtspapīru vai ārzemju valūtas izgatavošanu nolūkā to izplatīt, kā arī par šo viltojumu izplatīšanu —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz piecpadsmit gadiem, confiscējot mantu.

83. pants. Valūtas operāciju noteikumu pārkāpšana

Par valūtas operāciju noteikumu pārkāpšanu, kā arī par spekulāciju ar valūtas vērtībām vai vērtspapīriem —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz astoņiem gadiem, confiscējot valūtas vērtības un vērtspapīrus.

84. pants. Neziņošana par valsts noziegumiem

Par neziņošanu, zinot, ka tiek gatavoti vai ir izdarīti šā kodeksa 59.—64., 67., 72. un 82. pantā paredzētie valsts noziegumi, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no viena gada līdz trim gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku no sešiem mēnešiem līdz vienam gadam.

Otrā nodaļa **NOZIEGUMI PRET SOCIĀLISTISKO ĪPAŠUMU**

85. pants. Valsts vai sabiedriskās mantas izlaupīšana, izdarot zādzību

Par valsts vai sabiedriskās mantas slepenu izlaupīšanu (zādzība) —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

Par zādzību, kas izdarīta atkārtoti vai ko izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas norunas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz sešiem gadiem.

Par zādzību, kas izdarīta lielos apmēros vai ko izdarījis sevišķi bīstams recidīvists, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz piecpadsmit gadiem, konfiscējot mantu vai bez konfiskācijas.

Šā kodeksa 85., 86., 88. un 89. pantā par atkārtotu tiek atzīts noziegums, ko izdarījusi persona, kas agrāk izdarījusi kādu no šajos pantos vai 72., 87., 139.—142. un 219. pantā paredzētajiem noziegumiem.

86. pants. Valsts vai sabiedriskās mantas izlaupīšana, izdarot atklātu zādzību

Par valsts vai sabiedriskās mantas atklātu izlaupīšanu (atklāta zādzība) —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz četriem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

Par atklātu zādzību, kas saistīta ar vardarbību, kura nav bīstama cietušā dzīvībai vai veselībai, vai ar šādas vardarbības piedraudējumu, vai ko izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas norunas, vai kas izdarīta atkārtoti, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz septiņiem gadiem.

Par atklātu zādzību, kas izdarīta lielos apmēros vai ko izdarījis sevišķi bīstams recidīvists, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no sešiem līdz piecpadsmit gadiem, konfiscējot mantu vai bez konfiskācijas.

87. pants. Valsts vai sabiedriskās mantas izlaupīšana, izdarot vardarbīgu uzbrukumu

Par uzbrukumu nolūkā iegūt valsts vai sabiedrisko mantu, ja uzbrukums saistīts ar vardarbību, kura bīstama uzbrukumā apdraudētās personas dzīvībai vai veselībai, vai saistīts ar šādas vardarbības piedraudējumu (laupīšana), —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem, konfiscējot mantu vai bez konfiskācijas.

Par tām pašām darbībām, ja tās izdarītas, lai iegūtu valsts vai sabiedrisko mantu lielos apmēros vai tās izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas norunas, vai tās saistītas ar smagu miesas bojājumu nodarīšanu, vai tās izdarījis sevišķi bīstams recidīvis vai persona, kas jau agrāk izdarījusi laupīšanu nolūkā iegūt valsts vai sabiedrisko mantu, vai pilsoņu personisko mantu, vai nodarbojusies ar bandītismu, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no sešiem līdz piecpadsmit gadiem, konfiscējot mantu vai bez konfiskācijas.

88. pants. Valsts vai sabiedriskās mantas izlaupīšana, piesavinoties, izšķērdējot vai ļaunprātīgi izmantojot dienesta stāvokli

Par vainīgajam uzticētās vai viņa pārziņā esošās valsts vai sabiedriskās mantas piesavināšanos vai izšķērdēšanu, kā arī par valsts vai sabiedriskās mantas izlaupīšanu, ļaunprātīgi izmantojot savu amatpersonas dienesta stāvokli, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz četriem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, atņemot tiesību ieņemt noteiktus amatus vai atņemot tiesību uz zināmu nodarbošanos, vai bez tā.

Par tām pašām darbībām, ja tās izdarītas atkārtoti vai tās izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas norunas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz septiņiem gadiem, atņemot tiesību ieņemt noteiktus amatus vai atņemot tiesību uz zināmu nodarbošanos, vai bez tā.

Par izlaupīšanu, kas paredzēta šā panta pirmajā vai otrajā daļā, ja tā izdarīta lielos apmēros, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no sešiem līdz piecpadsmit gadiem, konfiscējot mantu vai bez konfiskācijas un atņemot tiesību ieņemt noteiktus amatus vai atņemot tiesību uz zināmu nodarbošanos.

89. pants. Valsts vai sabiedriskās mantas izlaupīšana, izdarot krāpšanu

Par valsts vai sabiedriskās mantas iegūšanu ar viltu vai ļaunprātīgi izmantojot uzticību (krāpšana), —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

Par krāpšanu, kas izdarīta atkārtoti vai ko izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējās norunas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz sešiem gadiem.

Par krāpšanu, ar ko nodarīti lieli zaudējumi valstij vai sabiedriskai organizācijai vai ko izdarījis sevišķi bīstams recidīvists, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz trīspadsmit gadiem, konfiscējot mantu vai bez konfiskācijas.

90. pants. Valsts vai sabiedriskās mantas izlaupīšana sīkos apmēros

Par valsts vai sabiedriskās mantas izlaupīšanu sīkos apmēros, izdarot zādzību, krāpšanu, piesavināšanos, izšķērdēšanu vai ļaunprātīgi izmantojot dienesta stāvokli, ja to izdarījusi persona, kurai jau piemēroti sabiedriskās ietekmēšanas līdzekļi par izlaupīšanu sīkos apmēros, vai, kaut arī šādi līdzekļi nav piemēroti, bet izlaupīšanu sīkos apmēros tā izdarījusi atkārtoti, vai arī to izdarījusi persona, kurai pēc lietas apstākļiem sabiedriskās ietekmēšanas līdzekli nevar piemērot, —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz sešiem mēnešiem.

Par valsts vai sabiedriskās mantas izlaupīšanu sīkos apmēros, ja to izdarījusi persona, kas jau agrāk sodīta par šādu noziegumu, vai par valsts un sabiedriskās mantas izlaupīšanu, kas nav izlaupīšana sīkos apmēros, vai agrāk sodīta par zādzību, krāpšanu, atklātu zādzību nolūkā iegūt personisko mantu vai par laupīšanu nolūkā iegūt valsts vai sabiedrisko, vai pilsoņu personisko mantu, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku.

91. pants. Valsts vai sabiedriskās mantas izspiešana

Par pieprasījumu atdot valsts vai sabiedrisko mantu vai tiesību uz šo mantu, piedraudot ar vardarbību personai, kuras pārziņā vai apsardzībā šī manta atrodas, piedraudot ar vardarbību šās personas tuviniekiem, draudot izpaust apkaunojošas ziņas par šo personu vai tās tuviniekiem vai iznīcināt viņu mantu (izspiešana), —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz četriem gadiem.

92. pants. Mantisku labumu iegūšana ar viltu vai ļaunprātīgi izmantojot uzticību

Par mantisku labumu iegūšanu ar viltu vai ļaunprātīgi izmantojot uzticību, ja šāda darbība saistīta ar ievērojamu zaudējumu nodarīšanu valstij vai sabiedriskai organizācijai, trūkstot izlaupīšanas pazīmēm, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

93. pants. Valsts vai sabiedriskās mantas iegādāšanās vai realizēšana, zinot, ka tā iegūta noziedzīgā kārtā

Par valsts vai sabiedriskās mantas iegādāšanos vai realizēšanu, zinot, ka tā iegūta noziedzīgā kārtā, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku.

Par tām pašām darbībām, ja tām ir nodarbošanās raksturs vai ja tās izdarītas lielos apmēros, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz četriem gadiem, konfiscējot mantu vai bez konfiskācijas.

94. pants. Atrastas valstij piederošas mantas vai sabiedriskās mantas piesavināšanās

Par atrastas vai gadījuma pēc pie vainīgā nokļuvušas vērtīgas mantas piesavināšanos, zinot, ka tā pieder valstij vai sabiedriskai organizācijai, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai piemēro sabiedriskās ietekmēšanas līdzekļus.

95. pants. Valsts vai sabiedriskās mantas tīša iznīcināšana vai bojāšana

Par valsts vai sabiedriskās mantas tīšu iznīcināšanu vai bojāšanu —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku, vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļu.

Par valsts vai sabiedriskās mantas tīšu iznīcināšanu vai bojāšanu, kura izdarīta ar dedzināšanu vai citā vispārbīstamā veidā vai kuras rezultātā gājuši bojā cilvēki, vai kura nodarījusi lielus zaudējumus vai citas smagas sekas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz desmit gadiem.

96. pants. Valsts vai sabiedriskās mantas iznīcināšana vai bojāšana aiz neuzmanības

Par valsts vai sabiedriskās mantas iznīcināšanu vai bojāšanu aiz neuzmanības, ja tās rezultātā gājuši bojā cilvēki vai radušās citas smagas sekas, kā arī par mežu masīvu iznīcināšanu vai ievērojamu bojāšanu, nevērtīgi rīkojoties ar uguni, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

97. pants. Neapzinīga izturēšanās pret valsts vai sabiedriskās mantas apsardzību

Par personas, kurai uzdota valsts vai sabiedriskās mantas apsardzība, neapzinīgu izturēšanos pret saviem pienākumiem, ja tā bijusi par iemeslu šās mantas izlaupīšanai, bojāšanai, samaitāšanai vai bojā ejai lielos apmēros, trūkstot amatnozieguma pazīmēm, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļu.

Trešā nodaļa NOZIEGUMI PRET PERSONU

98. pants. Slepkavība ar nodomu (tīša slepkavība)

Par slepkavību ar nodomu (tīša slepkavība) -

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem.

99. pants. Slepkavība ar nodomu (tīša slepkavība) pastiprinošos apstākļos

Par slepkavību ar nodomu (tīša slepkavība):

- 1) aiz mantkārības;
- 2) aiz huligāniskām tieksmēm;
- 3) sakarā ar to, ka cietušais izpildījis savus dienesta vai sabiedriskos pienākumus;
- 4) ja noslepkavotas divas vai vairākas personas;
- 5) ja noslepkavota sieviete, kas atradusies grūtniecības stāvoklī, un vainīgais to zinājis;
- 6) ja tā izdarīta ar sevišķu cietsirdību vai daudzu personu dzīvībai bīstamā veidā;
- 7) ja tā izdarīta nolūkā slēpt citu noziegumu vai atvieglot tā izdarīšanu, kā arī ja tā saistīta ar izvarošanu;

8) ja to izdarījusi persona, kas jau agrāk izdarījusi tīšu slepkavību, izņemot šā kodeksa 101. un 102. pantā paredzēto slepkavību;

9) ja to izdarījis sevišķi bīstams recidīvists, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no astoņiem līdz piecpadsmit gadiem vai ar nāves sodu.

100. pants. Jaunpiedzimuša bērna slepkavība, ko izdarījusi bērna māte

Par sava bērna slepkavību ar nodomu (tīša slepkavība), ja māte to izdarījusi dzemdību laikā vai tieši pēc dzemdībām, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem.

101. pants. Slepkavība ar nodomu (tīša slepkavība), kas izdarīta stipra psihiska uzbudinājuma stāvoklī

Par slepkavību ar nodomu (tīša slepkavība), ja tā izdarīta piepeša stipra psihiska uzbudinājuma stāvoklī, ko radījusi vardarbība vai smags goda aizskārums no cietušā puses, -

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

102. pants. Slepkavība, pārkāpjot nepieciešamās aizstāvēšanas robežas

Par slepkavību, kas izdarīta, pārkāpjot nepieciešamās aizstāvēšanās robežas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

103. pants. Nonāvēšana aiz neuzmanības

Par nonāvēšanu aiz neuzmanības —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

104. pants. Novešana līdz pašnāvībai

Par personas novešanu līdz pašnāvībai vai tās mēģinājumam, cietsirdīgi apejoties ar cietušo vai sistemātiski pazemojot viņa personisko cieņu, ja šī persona nav atradusies materiālā vai citādā atkarībā no vainīgā, -

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem.

Par tām pašām darbībām attiecībā uz personu, kas atradies materiālā vai citādā atkarībā no vainīgā, -

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem,

105. pants. Ar nodomu nodarīts (tīšs) smags miesas bojājums

Par tāda miesas bojājuma nodarīšanu ar nodomu (tīšs), kas bīstams dzīvībai vai bijis par iemeslu redzes, dzirdes vai kāda orgāna, vai orgāna funkciju zaudēšanai, gara slimībai vai citam veselības satricinājumam, ja tas saistīts ar darba spēju paliekošu zaudēšanu ne mazāk kā vienas trešdaļas apmērā, vai radījis grūtniecības pārtraukšanu, vai izpaužies nelabojamā sejas izķēmojumā, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz astoņiem gadiem.

Par tām pašām darbībām, ja tām bijis mocīšanas vai spīdzināšanas raksturs vai tās izdarītas tādā veidā, kas bīstams daudzu personu dzīvībai un veselībai, vai aiz huligāniskām tieksmēm, vai ko izdarījis sevišķi bīstams recidīvists, kā arī ja šīs darbības vainīgā neuzmanības dēļ bijušas par iemeslu cietušā nāvei,-

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem.

106. pants. Ar nodomu nodarīts (tīšs) vidēja smaguma miesas bojājums

Par miesas bojājumu, kas nodarīts ar nodomu (tīšs), nav bīstams dzīvībai un nav radījis šā kodeksa 105. pantā paredzētās sekas, bet izraisījis ilgstošu veselības satricinājumu vai darba spēju ievērojamu paliekošu zaudēšanu mazāk nekā vienas trešdaļas apmērā, -

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz četriem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

Par tām pašām darbībām, ja tām bijis mocīšanas vai spīdzināšanas raksturs vai ja tās izdarījis sevišķi bīstams recidīvists, -

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz sešiem gadiem.

107. pants. Stipra psihiska uzbudinājuma stāvoklī ar nodomu nodarīts (tīšs) miesas bojājums

Par smagu vai vidēja smaguma miesas bojājumu, kas ar nodomu nodarīts (tīšs) piepeša stipra psihiska uzbudinājuma stāvoklī, kuru radījusi vardarbība vai smags goda aizskārums no cietušā puses, -

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

108. pants. Miesas bojājuma nodarīšana, pārkāpjot nepieciešamās aizstāvēšanās robežas

Par smaga vai vidēja smaguma miesas bojājuma nodarīšanu, pārkāpjot nepieciešamās aizstāvēšanās robežas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz sešiem mēnešiem.

109. pants. Ar nodomu nodarīts (tīšs) viegls miesas bojājums

Par vieglu miesas bojājumu, kas nodarīts ar nodomu (tīšs), ja tas radījis īslaicīgu veselības satricinājumu vai darba spēju nenozīmīgu paliekošu

zaudēšanu, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku, vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļu.

Par tām pašām darbībām, kam nav bijušas šā panta pirmajā daļā norādītās sekas, —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz sešiem mēnešiem vai ar naudas sodu līdz piecdesmit rubļiem.

110. pants. Miesas bojājums aiz neuzmanības

Par smaga vai vidēja smaguma miesas bojājuma nodarīšanu aiz neuzmanības —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz sešiem mēnešiem.

Par šā kodeksa 109. panta pirmajā daļā paredzētā viegla miesas bojājuma nodarīšanu aiz neuzmanības —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz sešiem mēnešiem vai ar naudas sodu līdz trīsdesmit rubļiem, vai ar sabiedrisko nopēlumu, vai piemēro sabiedriskās ietekmēšanas līdzekļus.

111. pants. Piekaušana vai spīdzināšana

Par tīšu sišanu vai piekaušanu, kā arī par citādu vardarbību, kas saistīta ar fizisku sāpju nodarīšanu, -

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam vai ar naudas sodu līdz piecdesmit rubļiem, vai ar sabiedrisko nopēlumu.

Par sistemātisku piekaušanu vai citām darbībām, kam ir spīdzināšanas raksturs, ja tām nav bijušas šā kodeksa 105. un 306. pantā paredzētās sekas, -

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem.

112. pants. Aplaišana ar venērisku slimību

Par otras personas aplaišanu ar venērisku slimību, ja to izdarījusi persona, kas zinājusi, ka viņai ir šāda slimība, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

Par apzinātu briesmu radīšanu otrai personai aplipt ar venērisku slimību, stājoties dzimumsakaros vai izdarot citādas darbības, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz sešiem mēnešiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar naudas sodu līdz piecdesmit rubļiem.

113. pants. Aborta nelikumīga izdarīšana

Par abortu, ko izdarījis ārsts ārpus slimnīcas vai citas ārstniecības iestādes, vai arī ārstniecības iestādē, bet bez likumīga pamata, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku.

Par aborta izdarīšanu antisanitāros apstākļos vai ja to izdarījusi persona, kurai nav augstākās medicīniskās izglītības, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

Par aborta nelikumīgu izdarīšanu atkārtoti vai ja tā radījusi sievietes nāvi vai citas smagas sekas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz septiņiem gadiem.

114. pants. Sievietes pierunāšana izdarīt abortu

Par sievietes pierunāšanu izdarīt abortu, ja rezultātā aborts izdarīts, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku, vai piemēro sabiedriskās ietekmēšanas līdzekļus.

115. pants. Personas, kas atrodas dzīvībai bīstamā stāvoklī, atstāšana bez palīdzības

Par nepieciešamas un acīmredzami neatliekamas palīdzības nesniegšanu personai, kas atrodas dzīvībai bīstamā stāvoklī, ja vainīgais apzinājies, ka varējis to sniegt bez nopietnām briesmām sev un citām personām, vai par nepaziņošanu attiecīgajām iestādēm un personām, ka nepieciešama palīdzība, ja palīdzības nesniegšanai bijušas smagas sekas,

—
soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz sešiem mēnešiem vai ar sabiedrisko nopēlumu, vai piemēro sabiedriskās ietekmēšanas līdzekļus.

Par tādas personas, kas atrodas dzīvībai vai veselībai bīstamā stāvoklī un kam nav iespējas saglabāt sevi mazgadības, vecuma, slimības vai vispār savas nevarības dēļ, apzinātu atstāšanu bez palīdzības, ja vainīgajam bijusi iespēja sniegt cietušajam palīdzību un bijis pienākums rūpēties par viņu, vai arī vainīgais pats viņu nostādījis dzīvībai bīstamā stāvoklī, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz sešiem mēnešiem, vai ar sabiedrisko nopēlumu.

116. pants. Medicīniskas palīdzības nesniegšana slimniekam

Par medicīniskas palīdzības nesniegšanu slimniekam bez attaisnojošiem iemesliem, ja personai, kas to nav sniegusi, ir pienākums to darīt pēc likuma vai pēc speciāla noteikuma, -

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam vai ar naudas sodu līdz trīsdesmit rubļiem, vai ar sabiedrisko nopēlumu, vai piemēro sabiedriskās ietekmēšanas līdzekļus.

Par to pašu nodarījumu, ja tas izsaucis vai, vainīgajam apzinoties, varējis izsaukt slimnieka nāvi vai citas smagas sekas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem un ar tiesības atņemšanu nodarboties ar profesionālu darbību uz laiku līdz trim gadiem.

117. pants. Palīdzības nesniegšana no kuģa kapteiņa puses avāriju cietušiem

Par palīdzības nesniegšanu no kuģa kapteiņa puses cilvēkiem, kas iet bojā uz jūras vai uz cita ūdens ceļa, ja šo palīdzību varēja sniegt bez nopietnām briesmām pašam kuģim, tā komandai un pasažieriem, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

118. pants. Izvairīšanās no bērnu uzturēšanas

Par vecāku ļaunprātīgu izvairīšanos no tiesas noteikto līdzekļu maksāšanas bērnu uzturam (alimentiem), kā arī par vecāku ļaunprātīgu izvairīšanos no viņu apgādībā esošu nepilngadīgu vai darba nespējīgu bērnu uzturēšanas, -

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku, vai piemēro sabiedriskās ietekmēšanas līdzekļus.

119. pants. Bērnu izvairīšanās no vecāku uzturēšanas

Par bērnu ļaunprātīgu izvairīšanos no tiesas noteikto līdzekļu maksāšanas darba nespējīgu vecāku uzturēšanai —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku, vai piemēro sabiedriskās ietekmēšanas līdzekļus.

120. pants. Aizbildņa tiesību ļaunprātīga izmantošana

Par aizbildnības, aizgādības vai patronāta izmantošanu mantkārīgā nolūkā, kaitējot aizbilstamam vai patronējamam, -

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai piemēro sabiedriskās ietekmēšanas līdzekļus.

121. pants. Izvarošana

Par dzimumsakariem, lietojot vardarbību, draudus vai izmantojot cietušās bezpalīdzības stāvokli (izvarošana), -

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz septiņiem gadiem.

Par nepilngadīgas izvarošanu, kā arī par izvarošanu, ko izdarījusi personu grupa vai persona, kas jau agrāk izdarījusi šādu noziegumu, -

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz desmit gadiem.

Par izvarošanu, ko izdarījis sevišķi bīstams recidīvis vai kam bijušas sevišķi smagas sekas, -

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no septiņiem līdz piecpadsmit gadiem.

122. pants. Dzimumsakari ar personu, kas nav sasniegusi sešpadsmit gadu vecumu

Par dzimumsakariem ar personu, kas nav sasniegusi sešpadsmit gadu vecumu, -

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz četriem gadiem.

123. pants. Nepilngadīgo pavešana netiklībā

Par netiklu darbību izdarīšanu ar nepilngadīgajiem -

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem.

124. pants. Pederastija

Par pederastiju —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem.

Par pederastiju, ja tā izdarīta ar vardarbību vai piedraudot lietot vardarbību, izmantojot cietušā bezpalīdzības vai atkarības stāvokli, kā arī ja tā izdarīta ar nepilngadīgajiem, -

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz astoņiem gadiem.

125. pants. Nelikumīga brīvības atņemšana

Par nelikumīgu brīvības atņemšanu kādai personai -

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz sešiem mēnešiem vai ar sabiedrisko nopēlumu.

Par brīvības atņemšanu cietušā dzīvībai vai veselībai bīstamā veidā vai ja tā saistīta ar fizisku ciešanu nodarīšanu viņam, vai radījusi cietušajam smagas sekas, -

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem.

126. pants. Bērna nolaupīšana vai samainīšana

Par bērna nolaupīšanu vai samainīšanu, kas izdarīta mantkārīgā nolūkā, aiz atriebības vai citām zemiskām tieksmēm, -

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem.

127. pants. Neslavas celšana

Par apzināti nepatiesu, otru personu apkaunojošu izdomājumu izplatīšanu (neslavas celšana) -

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz sešiem mēnešiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar naudas sodu līdz piecdesmit rubļiem, vai ar sabiedrisko nopēlumu.

Par neslavas celšanu iespiestā vai citādā veidā pavairotā sacerējumā, kā arī ja tā izdarīta publiski vai ja to izdarījusi persona, kas jau agrāk sodīta par neslavas celšanu, -

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļu, publicējot presē atsaukumu, vai bez tā.

Par neslavas celšanu, kas saistīta ar apsūdzēšanu sevišķi bīstama valsts vai cita smaga nozieguma izdarīšanā, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem.

128. pants. Goda aizskaršana

Par tīšu personas goda un cieņas pazemošanu mutvārdiem, rakstveidā vai ar darbiem (goda aizskaršana) —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz sešiem mēnešiem vai ar naudas sodu līdz trīsdesmit rubļiem, vai ar sabiedrisko nopēlumu.

Par goda aizskaršanu iespiestā vai citādā veidā pavairotā sacerējumā, kā arī par goda aizskaršanu, ko izdarījusi persona, kura jau agrāk sodīta par goda aizskaršanu, —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam vai ar naudas sodu līdz piecdesmit rubļiem.

Ceturrtā nodaļa NOZIEGUMI PRET PILSONU POLITISKAJĀM, DARBA UN CITĀM TIESĪBĀM

129. pants. Kavēšana izlietot vēlēšanu tiesības

Par PSRS pilsoņa kavēšanu izlietot vēlēšanu tiesības, kavējot ar vardarbību, krāpšanu, draudiem vai uzpirkšanu, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

130. pants. Vēlēšanu dokumentu viltošana, nepareiza balsu saskaitīšana vai aizklātas balsošanas pārkāpšana

Par vēlēšanu dokumentu viltošanu vai balsu apzināti nepareizu saskaitīšanu, kā arī par aizklātās balsošanas pārkāpšanu, ko izdarījis vēlēšanu komisijas loceklis vai cita amatpersona, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

131. pants. Pilsoņu dzīvokļa neaizskaramības pārkāpšana

Par nelikumīgu kratīšanu vai citām darbībām, kas pārkāpj pilsoņu dzīvokļa neaizskaramību, -

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku, vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļu, vai ar atbrīvošanu no amata.

132. pants. Korespondences noslēpuma pārkāpšana

Par pilsoņu korespondences noslēpuma pārkāpšanu, ko izdarījusi amatpersona,—

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam vai ar naudas sodu līdz trīsdesmit rubļiem, vai ar atbrīvošanu no amata.

133. pants. Darba likumu pārkāpšana

Par strādnieka vai kalpotāja nelikumīgu atlaišanu no darba, kā arī par darba likumu citādu rupju pārkāpšanu, ko izdarījusi valsts vai sabiedriska uzņēmuma, vai iestādes amatpersona aiz personiskiem iemesliem vai citādām zemiskām tieksmēm, —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam vai ar atbrīvošanu no amata.

134. pants. Darba aizsardzības noteikumu pārkāpšana

Par drošības tehnikas, rūpniecības sanitārijas vai citu darba aizsardzības noteikumu pārkāpšanu, ko izdarījusi amatpersona, ja šis pārkāpums varēja izraisīt nelaimes gadījumus ar cilvēkiem vai citas smagas sekas, —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam vai ar atbrīvošanu no amata.

Par tiem pašiem pārkāpumiem, ja to sekas bijuši miesas bojājumi ar veselības satricinājumu vai darba spēju zaudēšanu, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

Par pārkāpumiem, kas norādīti šā panta pirmajā daļā un kuru sekas bijusi cilvēka nāve vai smagu miesas bojājumu nodarīšana vairākām personām, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem.

135. pants. Arodbiedrību tiesību pārkāpšana

Par arodbiedrību un to orgānu likumīgās darbības aizkavēšanu —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam vai ar atbrīvošanu no amata, vai naudas sodu līdz vienam simtam rubļu.

136. pants. Autora un izgudrojuma tiesību pārkāpšana

Par sveša zinātniska, literāra, muzikāla vai mākslas darba izdošanu savā vārdā vai citādu autorības piesavināšanos uz šādu darbu, vai par šāda darba nelikumīgu atveidošanu vai izplatīšanu, kā arī par līdzautorības uzspiešanu —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam vai ar naudas sodu līdz pieciem simtiem rubļu, vai piemēro sabiedriskās ietekmēšanas līdzekļus.

Par izgudrojuma izpaušanu bez izgudrotāja piekrišanas pirms pieteikuma, par izgudrojuma autorības piesavināšanos, izgudrojuma līdzautorības uzspiešanu, kā arī par racionalizācijas priekšlikuma autorības piesavināšanos -

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam vai ar naudas sodu līdz pieciem simtiem rubļu, vai piemēro sabiedriskās ietekmēšanas līdzekļus.

137. pants. Noteikumu pārkāpšana attiecībā uz baznīcas atdalīšanu no valsts un skolas atdalīšanu no baznīcas

Par noteikumu pārkāpšanu attiecībā uz baznīcas atdalīšanu no valsts un skolas atdalīšanu no baznīcas —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar naudas sodu līdz pieciem simtiem rubļu.

138. pants. Reliģisku rituālu aizkavēšana

Par reliģisku rituālu aizkavēšanu, ja tie nepārkāpj sabiedrisko kārtību un nav saistīti ar pilsoņu tiesību aizskaršanu, —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam vai ar naudas sodu līdz piecdesmit rubļiem, vai ar sabiedrisko nopēlumu.

Piektā nodaļa NOZIEGUMI PRET PILSONU PERSONISKO ĪPAŠUMU

139. pants. Zādzība

Par pilsoņu personiskās mantas slepenu nolaušanās (zādzība) -

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

Par zādzību, kas cietušajam nodarījusi ievērojamus zaudējumus vai ko izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas norunas, vai kas izdarīta atkārtoti, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem.

Par zādzību, ko izdarījis sevišķi bīstams recidivists, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no četriem līdz desmit gadiem.

Šā kodeksa 139., 140. un 142. panta par atkārtotu atzīstams noziegums, ko izdarījusi persona, kas agrāk izdarījusi kādu no šajos pantos vai 72., 85.—89., 141. un 219. pantā paredzētajiem noziegumiem.

140. pants. Atklāta zādzība

Par pilsoņu personiskās mantas atklātu nolaupīšanu (atklāta zādzība) —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

Par atklātu zādzību, kas saistīta ar vardarbību, kura nav bīstama cietušā dzīvībai vai veselībai, vai ar šādas vardarbības piedraudējumu, vai kas nodarījusi cietušajam ievērojamus zaudējumus, vai ko izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas norunas, vai kas izdarīta atkārtoti, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz sešiem gadiem.

Par atklātu zādzību, ko izdarījis sevišķi bīstams recidivists, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz desmit gadiem.

141. pants. Laupīšana

Par uzbrukumu nolūkā iegūt pilsoņu personisko mantu, ja tas saistīts ar dzīvībai vai veselībai bīstamu vardarbību vai ar šādas vardarbības piedraudējumu (laupīšana), —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem.

Par laupīšanu, ko izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas norunas vai ko izdarījusi persona, kas jau agrāk izdarījusi laupīšanu nolūkā iegūt valsts vai sabiedrisko mantu, vai pilsoņu personisko mantu, vai nodarbojusies ar bandītismu, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz divpadsmit gadiem, konfiscējot mantu vai bez konfiskācijas.

Par laupīšanu, ja tā saistīta ar smaga miesas bojājuma nodarīšanu vai ja to izdarījis sevišķi bīstams recidīvists, -

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no sešiem līdz piecpadsmit gadiem, konfiscējot mantu vai bez konfiskācijas.

142. pants. Krāpšana

Par pilsoņu personiskās mantas vai tiesības uz mantu iegūšanu, ļaunprātīgi izmantojot uzticību vai ar viltu (krāpšana), —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

Par krāpšanu, kas izdarīta atkārtoti vai ko izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas norunas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem, konfiscējot mantu vai bez konfiskācijas.

Par krāpšanu, ko izdarījis sevišķi bīstams recidīvists, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem, konfiscējot mantu vai bez konfiskācijas.

143. pants. Izspiešana

Par pieprasījumu atdot pilsoņu personisko mantu vai tiesību uz mantu vai izdarīt kādas mantiska rakstura darbības, piedraudot ar vardarbību cietušā personai, piedraudot iznīcināt viņa mantu vai izpaust ziņas, ko cietušais vēlas saglabāt slepenībā (izspiešana), —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

144. pants. Uzticētas mantas piesavināšanās

Par pilsoņu personiskās mantas, kas vainīgajam uzticēta noteiktam nolūkam, paturēšanu mantkārīga nolūkā vai šās mantas izšķērdēšanu

(piesavināšanās) —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku, vai piemēro sabiedriskās ietekmēšanas līdzekļus.

145. pants. Pilsoņu personiskās mantas iegādāšanās un realizēšana, zinot, ka tā iegūta noziedzīgā kārtā

Par pilsoņu personiskās mantas iegādāšanos vai realizēšanu, zinot, ka tā iegūta noziedzīgā kārtā, —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļū.

Par tām pašām darbībām, ja tām ir nodarbošanās raksturs vai ja tās izdarītas lielos apmēros, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem, konfiscējot mantu vai bez konfiskācijas.

146. pants. Pilsoņu personiskās mantas tīša iznīcināšana vai bojāšana

Par pilsoņu personiskās mantas tīšu iznīcināšanu vai bojāšanu, kas cietušajam nodarījusi ievērojamus zaudējumus, —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļū.

Par pilsoņu personiskās mantas tīšu iznīcināšanu vai bojāšanu, kura izdarīta ar dedzināšanu vai citādā vispār bīstamā veidā vai kuras rezultātā gājuši bojā cilvēki, vai bijušas citas smagas sekas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz astoņiem gadiem.

**Sestā nodaļa
SAIMNIECISKIE NOZIEGUMI**

147. pants. Sliktas kvalitātes, standartam neatbilstošas vai nekomplektas produkcijas izlaišana

Par apzināti sliktas kvalitātes, standartam vai tehniskajiem noteikumiem neatbilstošas vai nekomplektas produkcijas izlaišanu no rūpniecības uzņēmuma direktoru, galveno inženieri un tehniskās kontroles daļas priekšnieku —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar atbrīvošanu no amata.

148. pants. Privātuzņēmēja darbības piekopšana

Par privātuzņēmēja darbības piekopšanu, izmantojot valsts, kooperatīvos vai citus sabiedriskos uzņēmumus, organizācijas vai iestādes, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem, konfiscējot mantu vai bez konfiskācijas.

149. pants. Spekulācija

Par preču vai citu priekšmetu uzpirkšanu un tālākpārdošanu iedzīvošanās nolūkā (spekulācija) —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar naudas sodu līdz diviem simtiem rubļu.

Par tām pašām darbībām, ja tām ir nodarbošanās raksturs vai ja tās izdarītas lielos apmēros, vai tās izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas norunas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no diviem līdz astoņiem gadiem, konfiscējot mantu vai bez konfiskācijas.

Par sīku spekulāciju, kas izdarīta viena gada laikā pēc sabiedriskās vai administratīvās ietekmēšanas līdzekļu piemērošanas par tādu pašu nodarījumu, —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļu.

150. pants. Pircēju apkrāpšana

Par pircēju apkrāpšanu ar nepilnu mēru un svaru, kā arī pārsniedzot noteiktās mazumtirdzniecības cenas, pieprasot lielāku maksu, vai par citādu apkrāpšanu tirdzniecības vai sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumos -

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar tiesības atņemšanu ieņemt amatus tirdzniecības uzņēmumos vai sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumos uz laiku līdz pieciem gadiem, vai ar atbrīvošanu no amata.

Par tām pašām darbībām, ja tās izdarītas lielos apmēros vai ja tās izdarījusi persona, kas jau agrāk sodīta par pircēju apkrāpšanu, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no diviem līdz septiņiem gadiem, konfiscējot mantu vai bez konfiskācijas, un ar aizliegumu ieņemt amatus tirdzniecības uzņēmumos vai sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumos uz laiku līdz pieciem gadiem.

151. pants. Nodarbošanās ar aizliegtu rūpalu

Par nodarbošanos ar rūpalu, attiecībā uz kuru pastāv speciāls aizliegums, pēc administratīva soda uzlikšanas par nodarbošanos ar šo rūpalu —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļu.

Par tām pašām darbībām, ja tās izdarītas ievērojamos apmēros vai izmantojot algotu darbu, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz četriem gadiem, konfiscējot mantu vai bez konfiskācijas.

152. pants. Kandžas izgatavošana un pārdošana

Par kandžas izgatavošanu vai uzglabāšanu bez nolūka to pārdot, kā arī par kandžas tecināšanas aparātu izgatavošanu bez nolūka tos pārdot, ja agrāk par tādām pašām darbībām vainīgajam jau bija piemēroti sabiedriskās vai administratīvās ietekmēšanas līdzekļi, —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļu.

Par kandžas izgatavošanu vai uzglabāšanu nolūkā to pārdot vai kandžas tecināšanas aparātu izgatavošanu nolūkā tos pārdot, kā arī par kandžas un aparātu pārdošanu -

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar naudas sodu līdz diviem simtiem rubļu.

153. pants. Sējumu noganīšana un stādījumu bojāšana

Par sējumu un kultivētu pļavu tīšu noganīšanu, kā arī par augļu koku, ogu krūmu un citu stādījumu tīšu bojāšanu, ja ar to valsts vai sabiedriskai saimniecībai nodarīti lieli zaudējumi, —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļu.

154. pants. Patvaļīga zemes apstrādāšana

Par padomju saimniecību, kopsaimniecību vai citu valsts vai sabiedrisku organizāciju lietošanā esošas zemes patvaļīgu apstrādāšanu vai citām darbībām, kas pārkāpj likumus par zemes nacionalizāciju, —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļu, vai piemēro sabiedriskās ietekmēšanas līdzekļus.

155. pants. Nosusināšanas tīkla vai hidrotehnisko ierīču bojāšana

Par nosusināšanas tīkla un uz tā esošo hidrotehnisko ierīču tīšu bojāšanu —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku, vai ar naudas sodu līdz diviem simtiem rubļu.

156. pants. Veterināro noteikumu pārkāpšana

Par veterināro noteikumu tīšu pārkāpšanu, kuras rezultātā izplatījusies epizootija vai bijušas citas smagas sekas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem var ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļu.

157. pants. Augu slimību un kaitēkļu apkarošanas noteikumu pārkāpšana

Par augu slimību un kaitēkļu apkarošanas noteikumu tīšu pārkāpšanu, kam bijušas smagas sekas, —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam var ar naudas sodu līdz piecdesmit rubļiem.

158. pants. Koku pludināšana vai spridzināšanas darbu izdarīšana, pārkāpjot zivju aizsardzības noteikumus

Par koku pludināšanu vai spridzināšanas darbu izdarīšanu, pārkāpjot noteikumus, kas paredzēti zivju aizsardzībai, —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam vai ar naudas sodu līdz trim simtiem rubļu, vai ar atbrīvošanu no amata.

159. pants. Nelikumīga nodarbošanās ar zveju vai citiem ieguves rūpaliem ūdeņos

Par zvejošanu, zvēru medīšanu vai citiem ieguves rūpaliem jūrās, upēs, ezeros un citās ūdenskrātuvēs, — ja tiem ir nodarbošanās raksturs, — bez attiecīgas atļaujas vai saudzēšanas laikā, vai neatļautās vietās, vai ar neatļautiem rīkiem un paņēmieniem, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku, vai ar naudas sodu līdz trim simtiem rubļu, vai piemēro sabiedriskās ietekmēšanas līdzekļus.

160. pants. Nelikumīga medīšana

Par medīšanu aizliegtās vietās, saudzēšanas laikā vai ar aizliegtiem rīkiem un paņēmieniem —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku, vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļu, vai piemēro sabiedriskās ietekmēšanas līdzekļus.

Par medīšanai pilnīgi aizliegtu zvēru un putnu nomedīšanu —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar naudas sodu līdz pieciem simtiem rubļu.

161. pants. Meža nelikumīga ciršana un koku tīša iznīcināšana

Par nelikumīgu meža ciršanu, ja ar to nodarītie zaudējumi pēc takses cenām pārsniedz desmit rubļus, —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam vai ar naudas sodu līdz piecdesmit rubļiem, vai piemēro sabiedriskās ietekmēšanas līdzekļus.

Par tām pašām darbībām, ja tām ir nodarbošanās raksturs vai tās izdarītas lielos apmēros, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku.

Par koku tīšu iznīcināšanu vai bojāšanu, vai koku nelikumīgu ciršanu pilsētu un kūrvieta teritorijā, lauku aizsardzības, augsnes aizsardzības, krastu aizsardzības mežos, valsts rezervātos, pilsētu apkaimes zaļās zonas mežos, kā arī ceļmalās, ja šim pārkāpumam nav stādījumu sīkas bojāšanas rakstura, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz sešiem mēnešiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļu, vai piemēro sabiedriskās ietekmēšanas līdzekļus.

Septītā nodaļa AMATNOZIEGUMI

162. pants. Varas vai dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana

Par varas vai dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, tas ir, ja amatpersona tīši izlieto no tās stāvokļa izrietošās tiesības un iespējas pretēji dienesta interesēm vai par tādu darbību izdarīšanu, kas pārsniedz amatpersonai piešķirto tiesību un pilnvaru robežas, ja

šīs darbības nodarījušas būtisku kaitējumu valsts vai sabiedriskajām interesēm vai pilsoņu tiesībām un interesēm, ko aizsargā likums, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar atbrīvošanu no amata.

Par varas vai dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, ja tai bijušas smagas sekas vai tā izdarīta mantkārīgā nolūkā, vai saistīta ar vardarbību pret pilsoņiem vai ar vardarbības piedraudējumu, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz astoņiem gadiem.

Šās nodaļas pantos par amatpersonām uzskatāmas personas, kas pastāvīgi vai uz laiku pilda varas pārstāvju funkcijas, kā arī valsts vai sabiedriskajās iestādēs, organizācijās vai uzņēmumos pastāvīgi vai uz laiku ieņem amatus, saistītus ar organizatorisku un rīkotāja vai administratīvu un saimniecisku pienākumu pildīšanu, vai kas minētajās iestādēs, organizācijās un uzņēmumos pilda šādus pienākumus pēc speciālas pilnvaras.

163. pants. Nolaidība

Par amatpersonas pienākumu nepildīšanu, kā arī par nevērīgu, neapzinīgu vai birokrātisku to pildīšanu, kas nodarījusi būtisku kaitējumu valsts vai sabiedriskajām interesēm, vai pilsoņu tiesībām un interesēm, ko aizsargā likums, šo amatpersonu —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar atbrīvošanu no amata.

164. pants. Kukuļņemšana

Par kukuļņemšanu jebkādā veidā, ko izdarījusi amatpersona personiski vai ar starpniekiem par kādas darbības izdarīšanu vai neizdarīšanu kukuļdevēja interesēs, ko amatpersona varējusi vai tai vajadzējis izdarīt vienīgi sava dienesta stāvokļa dēļ, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem.

Par tām pašām darbībām, ja tās izdarītas atkārtoti vai ar izspiešanu vai ja tās izdarījusi persona, kas ieņem atbildīgu stāvokli, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no diviem līdz desmit gadiem, konfiscējot mantu vai bez konfiskācijas.

165. pants. Kukuļdošana vai starpniecība kukuļošanā

Par kukuļdošanu vai starpniecību kukuļošanā —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

Persona, kas devusi kukuli, atbrīvojas no kriminālatbildības, ja tai kukulis izspiests vai ja tā pēc kukuļa došanas labprātīgi paziņo par to attiecīgajām amatpersonām.

166. pants. Dienesta viltojums

Par apzināti nepatiesu ziņu ierakstīšanu dokumentos, nepatiesa dokumenta sastādīšanu, dokumenta viltošanu, kā arī par apzināti nepatiesu vai viltotu dokumentu izsniegšanu, ko izdarījusi amatpersona mantkārīgā nolūkā vai aiz citādām personiskām tieksmēm (dienesta viltojums), —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar atbrīvošanu no amata.

167. pants. Neizpaužamu ziņu izpaušana

Par neizpaužamu ziņu, kuras tomēr nav valsts noslēpums, izpaušanu, ko izdarījusi amatpersona, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku, vai ar atbrīvošanu no amata.

Astotā nodaļa

NOZIEGUMI PRET JURISDIKCIJU

168. pants. Personas saukšana pie kriminālatbildības, zinot, ka tā nav vainīga

Par personas saukšanu pie kriminālatbildības, zinot, ka tā nav vainīga, ja to izdarījis izziņas izdarītājs, izmeklētājs vai prokurors aiz mantkārīgām vai citādām personiskām tieksmēm, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem.

Par tām pašām darbībām, ja tās saistītas ar apsūdzību sevišķi bīstama valsts vai cita smaga nozieguma izdarīšanā, vai ar apsūdzības pierādījumu mākslīgu radīšanu, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem.

169. pants. Nelikumīga sprieduma vai lēmuma taisīšana

Par apzināti nelikumīga sprieduma vai lēmuma taisīšanu, ko izdarījuši tiesneši aiz mantkārīgām vai citādām personiskām tieksmēm, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem.

Par tām pašām darbībām, ja tās saistītas ar apsūdzību sevišķi bīstama valsts vai citāda smaga nozieguma izdarīšanā, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem.

170. pants. Apzināti nelikumīga apcietināšana

Par apzināti nelikumīgu apcietināšanu —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem.

171. pants. Apzināti nelikumīga aizturēšana vai piespiedu atvešana

Par apzināti nelikumīgu aizturēšanu vai piespiedu atvešanu, kas izdarīta aiz mantkārīgām vai citādām personiskām tieksmēm, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku, vai ar atbrīvošanu no amata.

172. pants. Piespiešana dot liecību

Par piespiešanu dot liecību nopratināšanā, ja piespiešanu ar nelikumīgām darbībām izdara izziņas izdarītājs vai persona, kas izdara iepriekšējo izmeklēšanu, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar atbrīvošanu no amata.

Par tām pašām darbībām, ja tās saistītas ar vardarbību vai ņirgāšanos par nopratināmā personību, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem.

173. pants. Apzināti nepatiess ziņojums

Par apzināti nepatiesu ziņojumu par nozieguma izdarīšanu nolūkā panākt krimināllietas ierosināšanu pret kādu personu —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku.

Par tām pašām darbībām, ja tās saistītas ar apsūdzību sevišķi bīstama valsts vai cita smaga nozieguma izdarīšanā vai ar apsūdzības pierādījumu mākslīgu radīšanu, vai izdarītas mantkārīgā nolūkā, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem.

174. pants. Apzināti nepatiesa liecība, atzinums vai tulkojums

Par liecinieka vai cietušā apzināti nepatiesu liecību, eksperta apzināti nepatiesu atzinumu, kā arī par apzināti nepareizu tulkojumu, ko izdarījis tulks, izziņas vai iepriekšējās izmeklēšanas gaitā vai tiesā, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku.

Par tām pašām darbībām, ja tās izdarītas, izmeklējot vai izskatot tiesā lietas par sevišķi bīstamu valsts noziegumu vai citādu smagu noziegumu, vai ja tām bijušas smagas sekas, vai tās izdarītas aiz mantkārīgām tieksmēm, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem.

175. pants. Liecinieka, cietušā vai eksperta piespiešana dot nepatiesu liecību vai atzinumu

Par liecinieka, cietušā vai eksperta piespiešanu ar uzpirkšanu, draudiem vai citādā veidā dot apzināti nepatiesu liecību vai atzinumu tiesu un izmeklēšanas iestādēm vai atteikties no liecības vai atzinuma došanas —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

176. pants. Izvairīšanās vai atteikšanās no liecības, atzinuma vai tulkojuma došanas

Par liecinieka vai cietušā izvairīšanos no ierašanās pēc izziņas, izmeklēšanas vai tiesu iestādes aicinājuma vai par atteikšanos no liecības došanas —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz sešiem mēnešiem vai ar naudas sodu līdz piecdesmit rubļiem.

Par eksperta, tulka vai pieaicinātā izvairīšanos ierasties pēc iepriekšminēto iestāžu aicinājuma vai par atteikšanos no pienākumu pildīšanas —

soda ar naudas sodu līdz piecdesmit rubļiem vai ar sabiedrisko nopēlumu.

177. pants. Iepriekšējās izmeklēšanas vai izziņas datu izpaušana

Par iepriekšējās izmeklēšanas vai izziņas datu izpaušanu bez prokurora, izmeklētāja vai izziņas izdarītāja atļaujas —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz sešiem mēnešiem vai ar naudas sodu līdz piecdesmit rubļiem.

178. pants. Aprakstītas vai arestētas mantas izšķērdēšana, atsavināšana vai slēpšana

Par aprakstītas vai arestētas mantas izšķērdēšanu, atsavināšanu vai slēpšanu, kā arī apmainīšanu, ko izdarījusi persona, kam šī manta uzticēta, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku.

179. pants. Izsūtītas personas patvaļīga atgriešanās apvidos, kur tai aizliegts dzīvot

Par izsūtītas personas patvaļīgu atgriešanos apvidos, kur tai aizliegts dzīvot, —

soda ar izsūtījuma aizstāšanu ar nometinājumu neizciestā soda termiņa apmērā.

180. pants. Bēgšana no nometinājuma vietas

Par bēgšanu no nometinājuma vietas vai ceļā uz nometinājuma vietu —

soda ar nometinājuma aizstāšanu ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem.

181. pants. Ieslodzītā bēgšana

Par bēgšanu no ieslodzījuma vietas vai apcietinājuma, ko izdarījusi persona, kas izcieš sodu vai atrodas iepriekšējā apcietinājumā, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem.

Par tām pašām darbībām, kas saistītas ar vardarbību pret apsardzi vai kas izdarītas atkārtoti, vai ko izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas norunas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem.

182. pants. Iepriekš neapsolīta slēpšana

Par noziedznieka, kā arī nozieguma izdarīšanas rīku un līdzekļu, nozieguma pēdu vai noziedzīgā kārtā iegūtu priekšmetu iepriekš neapsolītu slēpšanu, ja par slēpjamo noziegumu likumā paredzēta brīvības atņemšana uz laiku, ilgāku par pieciem gadiem, bet ne ilgāku par desmit gadiem, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļu.

Par tām pašām darbībām attiecībā uz noziegumu, par kuru likumā paredzēta brīvības atņemšana uz laiku, ilgāku par desmit gadiem, vai augstākais soda mērs, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz četriem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar naudas sodu līdz trim simtiem rubļu.

183. pants. Neziņošana par noziegumu

Par neziņošanu, ja ir droši zināms, ka tiek gatavoti vai izdarīti noziegumi, kas paredzēti šā kodeksa 85. panta trešajā daļā, 86. panta trešajā daļā, 87. pantā, 88. panta trešajā daļā, 89. panta trešajā daļā, 98. un 99. pantā, 141. pantā, 219. panta otrajā daļā un 229. panta 3. punktā, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar naudas sodu līdz piecdesmit rubļiem.

Devītā nodaļa NOZIEGUMI PRET PĀRVALDES KĀRTĪBU

184. pants. Pretošanās varas pārstāvim

Par pretošanos varas pārstāvim, kas izpilda viņam ar likumu uzliktos pienākumus, vai par pretošanos sabiedrības pārstāvim, kas izpilda sabiedriskās kārtības uzturēšanas pienākumus, vai par šo personu piespiešanu izpildīt acīm redzami nelikumīgas darbības, ja tas izdarīts ar vardarbību vai vardarbības piedraudējumu, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar naudas sodu līdz piecdesmit rubļiem.

185. pants. Varas pārstāvja goda aizskaršana

Par varas pārstāvja vai sabiedrības pārstāvja, kas izpilda sabiedriskās kārtības uzturēšanas pienākumus, publisku goda aizskaršanu sakarā ar šīm personām uzlikto pienākumu izpildīšanu —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam vai ar naudas sodu līdz piecdesmit rubļiem.

186. pants. Vardarbība vai draudi pret amatpersonu vai sabiedrisko darbinieku

Par amatpersonas vai sabiedriska darbinieka piekaušanu vai citādas vardarbības lietošanu sakarā ar viņu dienesta vai sabiedrisko darbību —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

Par draudiem noslepkavot, nodarīt smagus miesas bojājumus vai iznīcināt mantu ar dedzināšanu, ja šādi draudi izteikti amatpersonai vai sabiedriskajam darbiniekam sakarā ar viņu dienesta vai sabiedrisko darbību, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam un sešiem mēnešiem vai ar nometinājumu uz laiku līdz trim gadiem, vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

187. pants. Amatpersonas nosaukuma vai varas patvaļīga piesavināšanās

Par amatpersonas nosaukuma vai varas patvaļīgu piesavināšanos, kas saistīta ar kādu sabiedriski bīstamu darbību izdarīšanu uz šās piesavināšanās pamata, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

188. pants. Dokumentu, zīmogu vai spiedogu zādzība vai iznīcināšana

Par valsts vai sabiedriskajās organizācijās atrodošos dokumentu nozagšanu, iznīcināšanu, sabojāšanu vai slēpšanu, kā arī zīmogu vai spiedogu nozagšanu, kas izdarīta aiz mantkārīgām vai citādām personiskām tieksmēm, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

189. pants. Pasu vai citu personas dokumentu zādzība vai šādu nozagto dokumentu izmantošana

Par pasu, kara un citu svarīgu personas dokumentu nozagšanu pilsoņiem vai nozagto dokumentu izmantošanu —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku, vai ar naudas sodu līdz piecdesmit rubļiem.

190. pants. Dokumentu, zīmogu vai spiedogu viltošana vai viltotu dokumentu, zīmogu vai spiedogu izmantošana

Par oficiālu dokumentu, kas piešķir tiesības vai atbrīvo no pienākumiem, viltošanu, par blanku, zīmogu vai spiedogu viltošanu dokumentu izgatavošanai, kā arī par viltotu dokumentu, blanku, zīmogu vai spiedogu izmantošanu —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar naudas sodu līdz piecdesmit rubļiem.

191. pants. Pasta apmaksas zīmju viltošana

Par pastmarku vai citu pasta apmaksas zīmju vai starptautisko pasta atbildes kuponu viltošanu, kā arī par viltotu vai lietotu pastmarku vai citu pasta apmaksas zīmju vai starptautisko pasta atbildes kuponu izmantošanu vai pārdošanu —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar naudas sodu līdz piecdesmit rubļiem.

192. pants. Noteikumu pārkāpšana par iebraukšanu vai uzturēšanos pierobežas joslā vai pierobežas zonā

Par iebraukšanas vai uzturēšanās noteikumu pārkāpšanu pierobežas joslā vai pierobežas zonā, ja tā izdarīta pēc administratīva soda uzlikšanas par tādu pašu pārkāpumu, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku, vai ar naudas sodu līdz piecdesmit rubļiem.

193. pants. Pasu noteikumu ļaunprātīga pārkāpšana

Par pasu noteikumu ļaunprātīgu pārkāpšanu, kas izpaudusies dzīvošanā bez pasas vai bez tās pierakstīšanas un ko izdarījusi persona, kas agrāk jau divas reizes sodīta administratīvā kārtā par tādu pašu pārkāpumu, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku, vai ar naudas sodu līdz piecdesmit rubļiem.

194. pants. Izvairīšanās no militārām apmācībām vai kara uzskaites noteikumu pārkāpšana, ko izdara karaklausībai pakļautais

Par kara uzskaites noteikumu pārkāpšanu, ko izdarījusi karaklausībai pakļauta persona pēc administratīva soda uzlikšanas par tādu pašu pārkāpumu, —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz trim mēnešiem.

Par karaklausībai pakļautas personas izvairīšanos no militārām apmācībām —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz sešiem mēnešiem vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļi.

195. pants. Patvarība

Par kādas darbības izdarīšanu patvaļīgi, apejot likumā noteikto kārtību, ja šās darbības tiesiskumu apstrīd cita persona, valsts vai sabiedriska iestāde, uzņēmums vai organizācija un ja tā saistīta ar ievērojamu zaudējumu nodarīšanu (patvarība), —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam vai ar naudas sodu līdz piecdesmit rubļiem, vai ar sabiedrisko nopelumu, vai piemēro sabiedriskās ietekmēšanas līdzekļus.

196. pants. Nelikumīga apdzīvojamās platības tālāknodešana

Par dzīvokļu vai istabu, kas atrodas vietējo Darbaļaužu deputātu padomju vai resoru namos, nelikumīgu tālāknodešanu pret atlīdzību, ja to izdarījusi privātpersona, —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam vai ar naudas sodu līdz pieciem simtiem rubļu.

197. pants. Mehāniskā transporta līdzekļa nelikumīga aizbraukšana

Par automašīnu, motociklu vai citu mehāniskā transporta līdzekļu nelikumīgu aizbraukšanu bez piesavināšanās nolūka —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku, vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļu.

198. pants. Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likumu pārkāpšana

Par apstākļu slēpšanu, kuri kavē iestāties laulībā, vai nepatiesu ziņu sniegšanu civilstāvokļa aktu ierakstu iestādēm —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļu.

199. pants. Sarkanā Krusta un Sarkanā Pusmēness zīmju nelikumīga lietošana

Par Sarkanā Krusta un Sarkanā Pusmēness zīmju, kā arī Sarkanā Krusta un Sarkanā Pusmēness nosaukuma nelikumīgu lietošanu —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku, vai ar sabiedrisku nopēlumu.

200. pants. PSRS vai savienotās republikas Valsts karoga nelikumīga pacelšana uz tirdzniecības kuģa

Par PSRS vai savienotās republikas Valsts karoga pacelšanu uz tirdzniecības kuģa, ja nav tiesības uz šo karogu, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar naudas sodu līdz vienam tūkstotim rubļu.

201. pants. Palīdzības nesniegšana kuģu sadursmes gadījumā

Par vajadzīgo pasākumu neveikšanu otra kuģa glābšanai, ja divu kuģu sadursmes gadījumā to varēja izdarīt viena kuģa kapteinis bez nopietnām briesmām saviem pasažieriem, komandai un kuģim, kapteini —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku, vai ar naudas sodu līdz trim simtiem rubļu.

Par tām pašām darbībām, ja to sekas bijušas kuģa bojā eja, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem.

202. pants. Sava kuģa nosaukuma nepaziņošana no kapteiņa puses

Par sava kuģa nosaukuma un reģistrācijas ostas, kā arī atiešanas vietas un gala mērķa nepaziņošanu otram kuģim, kas sadūries jūrā ar viņa kuģi, neraugoties uz iespēju šīs ziņas sniegt, kapteini —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļu.

203. pants. Jūras telegrāfa kabeļa sabojāšana

Par jūras telegrāfa kabeļa sabojāšanu aiz neuzmanības, ja tā varēja būt par iemeslu telegrāfa sakaru pārtraukšanai, —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz sešiem mēnešiem vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļu.

Desmitā nodaļa NOZIEGUMI PRET SABIEDRISKO DROŠĪBU, SABIEDRISKO KĀRTĪBU UN IEDZĪVOTĀJU VESELĪBU

204. pants. Huligānisms

Par tīšām darbībām, kas rupji pārkāpj sabiedrisko kārtību vai sociālistiskās sadzīves noteikumus un izpaužas acīm redzamā necienībā pret sabiedrību (huligānisms), —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku, vai ar naudas sodu līdz piecdesmit rubļiem.

Par tām pašām darbībām, ja tās izdarījusi persona, kas jau agrāk sodīta par huligānismu, ja tās saistītas ar pretošanos varas pārstāvim vai sabiedrības pārstāvim, kas izpilda sabiedriskās kārtības uzturēšanas pienākumus, vai ja tās saistītas ar miesas bojājumu nodarīšanu, vai pēc sava satura ir sevišķi ciniskas vai bezkaunīgas (ļauņprātīgs huligānisms), —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem un ar izsūtīšanu vai bez tās.

Par sīku huligānismu, ko izdarījusi persona, kurai viena gada laikā jau divas reizes piemēroti sabiedriskās vai administratīvās ietekmēšanas līdzekļi par sīku huligānismu, —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam vai ar naudas sodu līdz trīsdesmit rubļiem.

205. pants. Draudi izdarīt slepkavību, nodarīt smagu miesas bojājumu vai iznīcināt mantu

Par draudiem izdarīt slepkavību, nodarīt smagu miesas bojājumu vai iznīcināt mantu ar dedzināšanu, ja ir bijis pamats baidīties, ka šie draudi var tikt izpildīti, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar nometinājumu uz laiku līdz trim gadiem, vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

206. pants. Pieminekļu iznīcināšana vai bojāšana

Par valsts aizsardzībā esošo vēstures, arheoloģijas, mākslas vai arhitektūras pieminekļu, kā arī dabas objektu tīšu bojāšanu vai iznīcināšanu —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļu, vai piemēro sabiedriskās ietekmēšanas līdzekļus.

207. pants. Kapa apgānīšana

Par kapa apgānīšanu —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar naudas sodu līdz piecdesmit rubļiem.

Par kapa apgānīšanu, kas saistīta ar pieminekļa vai citu uz kapa vai kapā atrodošos priekšmetu nolaupīšanu, vai ar liķa apgānīšanu, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem.

208. pants. Noziedzības perēkļu turēšana un savešana

Par zagļu perēkļu un izvirtības perēkļu turēšanu, kā arī par savešanu izvirtības nolūkā —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai ar nometinājumu uz laiku līdz pieciem gadiem.

209. pants. Pornogrāfisku priekšmetu izgatavošana vai izplatīšana

Par pornogrāfisku sacerējumu, iespaidizdevumu, attēlu vai citādu pornogrāfiska rakstura priekšmetu izgatavošanu, izplatīšanu vai reklamēšanu, kā arī par tirgošanos ar tiem vai to glabāšanu pārdošanas vai izplatīšanas nolūkā —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļu.

210. pants. Nepilngadīgo iesaistīšana noziedzīgā darbībā

Par nepilngadīgu personu iesaistīšanu noziedzīgā darbībā, kā arī par viņu izmantošanu, lai varētu parazītiski eksistēt, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem.

211. pants. Klaidonība vai ubagošana

Par pilngadīgas un darba spējīgas personas nodarbošanos ar klaidonību vai ubagošanu, ja viņa turpinājusi to arī pēc administratīvas iestādes brīdinājuma, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar nometinājumu uz laiku līdz pieciem gadiem.

212. pants. Grupas nodibināšana, kura nodara kaitējumu pilsoņu veselībai

Par grupas nodibināšanu, kuras darbība ar ieganstu sludināt reliģiskas mācības saistīta ar kaitējuma nodarīšanu pilsoņu veselībai vai ar dzimuma izlaidību, kā arī par šādas grupas vadīšanu vai nepilngadīgo iesaistīšanu tajā —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem un ar nometinājumu vai bez tā.

213. pants. Automototransporta un pilsētu elektrotransporta kustības un ekspluatācijas noteikumu pārkāpšana

Par automototransporta un pilsētu elektrotransporta kustības un ekspluatācijas noteikumu pārkāpšanu, ja tās sekas bijušas vidēja smaguma miesas bojājumi vai viegli miesas bojājumi ar veselības satricinājumu, vai ievērojami materiāli zaudējumi, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz četriem gadiem un ar transporta līdzekļu vadīšanas tiesību atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai bez tās, vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

Par tām pašām darbībām, ja to sekas bijušas smagi miesas bojājumi vai cilvēku upuri, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz desmit gadiem un ar transporta līdzekļu vadīšanas tiesību atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai bez tās.

214. pants. Transporta noteikumu pārkāpšana

Par transporta kustības kārtības un drošības aizsardzības noteikumu pārkāpšanu, ja tās rezultātā notikuši nelaimes gadījumi ar cilvēkiem vai bijušas citas smagas sekas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem.

215. pants. Drošības noteikumu pārkāpšana celtniecības vai meliorācijas darbos

Par drošības noteikumu pārkāpšanu celtniecības vai meliorācijas darbos, kā arī darbos, kas saistīti ar spridzināšanu, ja tās rezultātā bijuši cilvēku upuri vai citas smagas sekas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

Par tām pašām darbībām, ja tās izdarījusi persona, kas atbildīga par minēto darbu veikšanu, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz astoņiem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

216. pants. Drošības noteikumu pārkāpšana eksploziju apdraudētos uzņēmumos vai eksploziju apdraudētos cehos

Par ražošanas un tehniskās disciplīnas vai noteikumu, kas garantē ražošanas drošību eksploziju apdraudētos uzņēmumos vai eksploziju apdraudētos cehos, pārkāpšanu, ja tās rezultātā bijuši cilvēku upuri vai citas smagas sekas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem.

Par tām pašām darbībām, ja tās izdarījusi persona, kas atbildīga par ražošanas drošības noteikumu ievērošanu, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz astoņiem gadiem.

217. pants. Sprāgstozu un radioaktīvu vielu glabāšanas, izlietošanas vai uzskaites noteikumu pārkāpšana

Par sprāgstozu un radioaktīvu vielu glabāšanu, izlietošanu vai uzskaites noteikumu pārkāpšanu, kā arī par to pārsūtīšanu pa pastu vai ar bagāžu, ja tam varēja būt smagas sekas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku.

Par tām pašām darbībām, ja tās bijušas par iemeslu cilvēku upuriem vai citām smagām sekām, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem.

Par šā panta pirmajā daļā minēto noteikumu pārkāpšanu, ja to izdarījusi persona, kas atbildīga par šo noteikumu ievērošanu, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz desmit gadiem.

218. pants. Ieroču vai sprāgstvielu nelikumīga iegādāšanās, izgatavošana, nēsāšana, glabāšana vai realizēšana

Par šaujāmā ieroča (izņemot bezvītņu medību), munīcijas vai sprāgstvielu nelikumīgu iegādāšanos, izgatavošanu, nēsāšanu, glabāšanu vai realizēšanu —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļu.

Par dunču, somu dunču vai citu auksto ieroču nelikumīgu iegādāšanos, izgatavošanu, nēsāšanu vai realizēšanu —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar naudas sodu līdz piecdesmit rubļiem.

219. pants. Ieroča vai sprāgstvielu zādzība

Par šaujāmā ieroča (izņemot bezvītņu medību), munīcijas vai sprāgstvielu zādzību —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

Par tām pašām darbībām, ja tās izdarītas lielos apmēros vai tās izdarījis sevišķi bīstams recidīvists, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz divpadsmit gadiem, konfiscējot mantu vai bez konfiskācijas.

220. pants. Šaujāmā ieroča nevērīga glabāšana

Par šaujāmā ieroča nevērīgu glabāšanu, kas sagādājusi citai personai iespēju izmantot šo ieroci, ja tam bijušas smagas sekas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

221. pants. Ātri uzliesmojošu vai kodīgu vielu nelikumīga pārsūtīšana

Par ātri uzliesmojošu vielu vai priekšmetu, kā arī kodīgu vielu nelikumīgu pārsūtīšanu pa pastu vai ar bagāžu, ja tai bijušas smagas sekas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

222. pants. Indīgu vai narkotisku vielu izgatavošana, realizēšana vai pārsūtīšana

Par stipri iedarbīgu, indīgu vai narkotisku vielu izgatavošanu, glabāšanu, iegādāšanos vai realizēšanu bez attiecīgas atļaujas, kā arī par noteikumu pārkāpšanu attiecībā uz stipri iedarbīgu, indīgu vai narkotisku vielu ražošanu, glabāšanu, izdošanu, uzskaiti, pārvadāšanu, pārsūtīšanu pa pastu vai ar bagāžu —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku.

Par attiecīgo vielu nelikumīgu izgatavošanu vai realizēšanu, ja tai bijis nodarbošanās raksturs vai ja šā panta pirmajā daļā paredzētajai darbībai bijušas smagas sekas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem.

223. pants. Nelikumīga ārstēšana

Par nodarbošanos ar ārstēšanu profesijas veidā, ja to izdara persona, kurai nav pienācīgās medicīniskās izglītības, un ja tās sekas ir bijis kaitējums cietušā veselībai vai nāve, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem.

224. pants. Epidēmiju apkarošanas noteikumu pārkāpšana

Par saistošo noteikumu pārkāpšanu, kuri pieņemti epidēmisku un citu infekcijas slimību novēršanai un cīņai ar tām, ja tās sekas bijusi infekcijas slimību izplatīšanās, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļu.

225. pants. Ūdenskrātuvju un gaisa piesārņošana

Par upju, ezeru un citu ūdenskrātuvju un ūdens avotu piesārņošanu ar neattīrītiem un kaitīgiem ūdeņiem, rūpniecības un komunālo uzņēmumu atkritumiem un atliekām, kas var nodarīt kaitējumu cilvēku veselībai vai lauksaimnieciskajai ražošanai, vai zivju krājumiem, kā arī par gaisa piesārņošanu ar cilvēku veselībai kaitīgām rūpnieciskās ražošanas atliekām —

soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam vai ar naudas sodu līdz trim simtiem rubļu.

Vienpadsmitā nodaļa MILITĀRIE NOZIEGUMI

226. pants. Militārā nozieguma jēdziens

Par militāriem noziegumiem atzīstami šajā kodeksā paredzētie, pret noteikto karadienesta pildīšanas kārtību vērstie noziegumi, kurus izdarījuši karavīri, kā arī karadienestam pakļautās personas laikā, kad viņi atrodas militārās apmācībās.

Pēc šī kodeksa attiecīgiem pantiem valsts drošības orgānu virsnieku, seržantu un ierindnieku sastāva personas, kā arī personas, par kurām PSR Savienības likumos ir speciāli noteikumi, atbild par noziegumiem, kas vērsti pret tām noteikto dienesta pildīšanas kārtību.

Par līdzdalību militāros noziegumos šajā pantā neminētās personas atbild pēc šī kodeksa attiecīgiem pantiem.

227. pants. Nepaklausība

1) Par nepaklausību, tas ir, par atklātu atteikšanos izpildīt priekšnieka pavēli, kā arī citu tīšu pavēles neizpildīšanu, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no viena līdz pieciem gadiem.

2) Par to pašu nodarījumu, ja to izdarījusi personu grupa vai ja tam bijušas smagas sekas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem.

3) Par nepaklausību kara laikā vai kaujas apstākļos —

soda ar nāves sodu vai ar brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz desmit gadiem.

228. pants. Pavēles neizpildīšana

1) Par priekšnieka pavēles neizpildīšanu, ja nav pazīmju, kuras minētas 227. panta 1. punktā, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim mēnešiem līdz trim gadiem.

2) Par to pašu nodarījumu mīkstinošos apstākļos —

piemēro PSR Savienības Bruņoto Spēku Disciplinārā reglamenta noteikumus.

3) Par šī panta 1. punktā paredzēto nodarījumu, ja tas izdarīts kara laikā vai kaujas apstākļos, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem.

229. pants. Pretošanās priekšniekam vai viņa piespiešana pārkāpt dienesta pienākumus

1) Par pretošanos priekšniekam, kā arī citai personai, kas pilda tai uzliktos karadienesta pienākumus, vai par viņa piespiešanu pārkāpt šos pienākumus —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no viena līdz pieciem gadiem.

2) Par tiem pašiem nodarījumiem, ja tos izdarījusi personu grupa vai ja tie izdarīti, lietojot ieroci, vai ja tiem bijušas smagas sekas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem.

3) Par šī panta 2. punktā paredzētajiem nodarījumiem, ja tie saistīti ar priekšnieka vai citas karadienesta pienākumus pildošas personas slepkavību ar nodomu vai ja tie izdarīti kara laikā vai kaujas apstākļos, —

soda ar nāves sodu vai brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz piecpadsmit gadiem.

230. pants. Piedraudējums priekšniekam

1) Par piedraudējumu priekšnieku nogalināt, nodarīt tam miesas bojājumus vai sist viņam sakarā ar to, ka viņš pilda karadienesta pienākumus, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim mēnešiem līdz trim gadiem.

2) Par to pašu nodarījumu mīkstinošos apstākļos —

piemēro PSR Savienības Bruņoto Spēku Disciplinārā reglamenta noteikumus.

3) Par šī panta 1. punktā paredzēto nodarījumu, ja tas izdarīts kara laikā vai kaujas apstākļos, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem.

231. pants. Vardarbīga rīcība pret priekšnieku

1) Par miesas bojājumu nodarīšanu priekšniekam vai par priekšnieka sišanu sakarā ar to, ka viņš pilda karadienesta pienākumus, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no diviem līdz desmit gadiem.

2) Par tiem pašiem nodarījumiem kara laikā vai kaujas apstākļos, ja tiem bijušas smagas sekas, —

soda ar nāves sodu vai brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz piecpadsmit gadiem.

232. pants. Goda aizskaršana, ko nodarījis pakļautais priekšniekam vai priekšnieks pakļautajam

1) Par goda aizskaršanu ar vārdiem vai ar rīcību bez vardarbības, ko izdarījis pakļautais priekšniekam vai jaunākais vecākajam, kā arī priekšnieks pakļautajam vai vecākais jaunākajam, ja kaut viens no viņiem pilda karadienesta pienākumus, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz sešiem mēnešiem.

2) Par tiem pašiem nodarījumiem mīkstinošos apstākļos —

piemēro PSR Savienības Bruņoto Spēku Disciplinārā reglamenta noteikumus.

3) Par goda aizskaršanu ar vardarbīgu rīcību, ja tā izdarīta apstākļos, kas minēti šī panta 1. punktā, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no sešiem mēnešiem līdz pieciem gadiem.

233. pants. Goda aizskaršana ar vardarbību, ko nodarījis viens karavīrs otram, neatrodies savstarpējas pakļautības vai vecākuma attiecībās

1) Par goda aizskaršanu ar vardarbību, ko nodarījis viens karavīrs otram, ja tie neatrodas savstarpējas pakļautības vai vecākuma attiecībās un ja pie tam kaut viens no viņiem tajā laikā pildījis karadienesta pienākumus, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim mēnešiem līdz vienam gadam.

2) Par to pašu nodarījumu mīkstinošos apstākļos —

piemēro PSR Savienības Bruņoto Spēku Disciplinārā reglamenta noteikumus.

234. pants. Patvaļīga prombūtne

1) Obligātā dienesta karavīru par patvaļīgu aiziešanu no karaspēka daļas vai savas dienesta vietas, kā arī par neierašanos bez dibinātiem iemesliem noteiktā laikā dienesta vietā pēc atlaišanas no karaspēka daļas, iecelšanas vai pārcelšanas gadījumā, no komandējuma, atvaļinājuma vai ārstniecības iestādes, ja patvaļīgā prombūtne ilgusi vairāk par vienu diennakti, bet ne ilgāk par trim diennaktīm vai kaut arī mazāk par vienu diennakti, bet triju mēnešu laikā atkārtojusies, —

soda ar nosūtīšanu uz disciplināro bataljonu uz laiku no trim mēnešiem līdz diviem gadiem.

2) Par tiem pašiem nodarījumiem, ja tie izdarīti kara laikā, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no diviem līdz desmit gadiem.

3) Par šī panta 1. punktā paredzētajiem nodarījumiem, ja tos izdarījis karavīrs, kas izcieš sodu disciplinārajā bataljonā, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no viena līdz trim gadiem.

235. pants. Karaspēka daļas vai dienesta vietas patvaļīga atstāšana

1) Obligātā dienesta karavīru par karaspēka daļas vai dienesta vietas patvaļīgu atstāšanu, kā arī par neierašanos noteiktā laikā bez dibinātiem iemesliem dienesta vietā, nokavējot ilgāk par trim diennaktīm, pēc atlaišanas no karaspēka daļas, iecelšanas vai pārcelšanas gadījumā, no komandējuma, no atvaļinājuma vai no ārstniecības iestādes —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no viena līdz pieciem gadiem.

2) Par tiem pašiem nodarījumiem, ja tie izdarīti kara laikā, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz desmit gadiem.

3) Virsnieku sastāva personu vai virsdienesta karavīru par karaspēka daļas vai dienesta vietas patvaļīgu atstāšanu, kā arī par neierašanos noteiktā laikā dienesta vietā bez dibinātiem iemesliem, nokavējot ilgāk par desmit diennaktīm, -

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no viena līdz pieciem gadiem.

4) Par šī panta 3. punktā paredzētajiem nodarījumiem, ja tie izdarīti kara laikā un ja patvaļīgā prombūtne ilgusi vairāk par vienu diennakti, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz desmit gadiem.

236. pants. Dezertēšana

1) Par dezertēšanu, tas ir, karaspēka daļas vai dienesta vietas atstāšanu ar nolūku izvairīties no karadienesta, kā arī par neierašanos šajā pašā nolūkā dienestā iecelšanas un pārcelšanas gadījumā, no komandējuma, no atvaļinājuma vai no ārstniecības iestādes, ja to izdarījis obligātā dienesta karavīrs, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz septiņiem gadiem.

2) Par tiem pašiem nodarījumiem, ja tie izdarīti kara laikā, —

soda ar nāves sodu vai brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz desmit gadiem.

3) Par dezertēšanu, ko izdarījusi virsnieku sastāva persona vai virsdienesta karavīrs, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz septiņiem gadiem.

4) Par to pašu nodarījumu, ja tas izdarīts kara laikā, —

soda ar nāves sodu vai brīvības atņemšanu uz laiku no septiņiem līdz desmit gadiem.

237. pants. Patvaļīga karaspēka daļas atstāšana kaujas apstākļos

Par karaspēka daļas vai dienesta vietas patvaļīgu atstāšanu kaujas apstākļos neatkarīgi no prombūtnes ilguma —

soda ar nāves sodu vai brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem.

238. pants. Izvairīšanās no karadienesta, pašam sevi sakropļojot vai citādā veidā

1) Karavīru par izvairīšanos no karadienesta pienākumu pildīšanas, nodarot sev kādu miesas bojājumu (pašsakropļošanās) vai simulējot slimību, viltojot dokumentus vai citādi apmānot, kā arī par atteikšanos no karadienesta pienākumu pildīšanas —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz septiņiem gadiem.

2) Par tiem pašiem nodarījumiem, ja tie izdarīti kara laikā vai kaujas apstākļos, —

soda ar nāves sodu vai brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz desmit gadiem.

239. pants. Kara mantas izšķiešana vai pazaudēšana

1) Par karavīriem personīgai lietošanai izsniegto tērpu vai uzkabes priekšmetu pārdošanu, ieķīlāšanu vai nodošanu citam lietošanā (izšķiešanu), kā arī par šo priekšmetu pazaudēšanu vai bojāšanu, pārkāpjot to glabāšanas noteikumus, ja to izdarījis obligātā dienesta karavīrs, —

soda ar nosūtīšanu uz disciplināro bataljonu uz laiku no trim mēnešiem līdz vienam gadam.

2) Par tiem pašiem nodarījumiem mīkstinošos apstākļos —

piemēro PSR Savienības Bruņoto Spēku Disciplinārā reglamenta noteikumus.

3) Par šī panta 1. punktā paredzētajiem nodarījumiem, ja tie izdarīti kara laikā vai kaujas apstākļos, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no viena līdz pieciem gadiem.

4) Par dienesta lietošanai uzticēto ieroču, munīcijas, pārvietošanās līdzekļu, tehniskās apgādes priekšmetu vai citas kara mantas pazaudēšanu vai bojāšanu, pārkāpjot to glabāšanas noteikumus, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no viena līdz trim gadiem.

5) Par šī panta 4. punktā paredzētajiem nodarījumiem, ja tie izdarīti kara laikā vai kaujas apstākļos, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no diviem līdz septiņiem gadiem.

240. pants. Kara mantas tīša iznīcināšana vai bojāšana

1) Par ieroču, munīcijas, pārvietošanās līdzekļu, militārās tehnikas vai citas kara mantas tīšu iznīcināšanu vai bojāšanu, ja nav sevišķi bīstama valsts nozieguma pazīmju, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no viena līdz pieciem gadiem.

2) Par to pašu nodarījumu, ja tam bijušas smagas sekas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem.

3) Par šī panta 2. punktā paredzēto nodarījumu, ja tas izdarīts kara laikā vai kaujas apstākļos, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz desmit gadiem vai ar nāves sodu.

241. pants. Mašīnu vadīšanas vai ekspluatācijas noteikumu pārkāpšana

Par kaujas, speciālas vai transporta mašīnas vadīšanas vai ekspluatācijas noteikumu pārkāpšanu, kas bijusi par cēloni nelaiemes gadījumiem ar cilvēkiem vai citām smagām sekām, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no diviem līdz desmit gadiem.

242. pants. Lidojumu vai to sagatavošanas noteikumu pārkāpšana

Par lidojumu vai to sagatavošanas noteikumu pārkāpšanu, kas bijusi par cēloni katastrofai vai citām smagām sekām, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem.

243. pants. Kuģu vadīšanas noteikumu pārkāpšana

Par kuģu vadīšanas noteikumu pārkāpšanu, kas bijusi par cēloni kuģa bojā ejai vai tā smagiem bojājumiem, cilvēku upuriem vai citām smagām sekām, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem.

244. pants. Sardzes dienesta reglamenta noteikumu pārkāpšana

1) Par sardzes (vakts) vai konvoja dienesta noteikumu un to pielietošanai izdoto pavēļu un rīkojumu pārkāpšanu —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz sešiem mēnešiem.

2) Par to pašu nodarījumu mīkstinošos apstākļos —

piemēro PSR Savienības Bruņoto Spēku Disciplinārā reglamenta noteikumus.

3) Par sardzes (vakts) dienesta reglamenta noteikumu pārkāpšanu, kas izdarīta sardzēs pie ieroču un munīcijas noliktavām, kā arī citās sardzēs un posteņos, apsargājot objektus, kam ir sevišķi svarīga valstiska un militāra nozīme, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no sešiem mēnešiem līdz trim gadiem.

4) Par šī panta 3. punktā paredzēto nodarījumu, ja tas izdarīts kara laikā vai kaujas apstākļos, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no diviem līdz septiņiem gadiem.

5) Par sardzes (vakts) vai konvoja dienesta reglamenta noteikumu pārkāpšanu, kas saistīta ar kaitīgām sekām, kuru novēršanai attiecīgā sardze vai konvojs nostādīts, —

soda ar brīvības atņemšanu no viena līdz desmit gadiem.

6) Par šī panta 5. punktā paredzēto nodarījumu, ja tas izdarīts kara laikā vai kaujas apstākļos, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem vai ar nāves sodu.

245. pants. Robežapsardzības dienesta noteikumu pārkāpšana

1) Par robežapsardzības dienesta noteikumu pārkāpšanu, ja to izdarījusi persona, kas ietilpst PSRS valsts robežas apsardzībai norīkoto sastāvā, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no viena līdz trim gadiem.

2) Par to pašu nodarījumu mīkstinošos apstākļos —

piemēro PSR Savienības Bruņoto Spēku Disciplinārā reglamenta noteikumus.

3) Par šī panta 1. punktā paredzēto nodarījumu, ja tam bijušas smagas sekas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem.

246. pants. Dienesta noteikumu pārkāpšana radiotehniskos posteņos un dežurējošās apakšvienībās

1) Par dienesta noteikumu pārkāpšanu radiotehniskos posteņos, dežurējošās apakšvienībās un citos objektos, kuru uzdevums ir novērst PSRS gaisa telpas vai jūras teritorijas pārkāpšanu, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no viena līdz pieciem gadiem.

2) Par to pašu nodarījumu mīkstinošos apstākļos —

piemēro PSR Savienības Bruņoto Spēku Disciplinārā reglamenta noteikumus.

3) Par šī panta 1. punktā paredzēto nodarījumu, ja tam bijušas smagas sekas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem.

4) Par šī panta 1. un 3. punktos paredzētajiem nodarījumiem, ja tie izdarīti kara laikā, —

soda ar nāves sodu vai brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz piecpadsmit gadiem.

247. pants. Iekšējā dienesta reglamenta noteikumu pārkāpšana

1) Par iekšējā dienesta reglamenta noteikumu pārkāpšanu, ja to izdarījusi persona, kas norīkota karaspēka daļas diennakts dienestā (izņemot sardzi un vakti), —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz sešiem mēnešiem.

2) Par to pašu nodarījumu mīkstinošos apstākļos —

piemēro PSR Savienības Bruņoto Spēku Disciplinārā reglamenta noteikumus.

3) Par šī panta 1. punktā paredzēto nodarījumu, ja tam bijušas kaitīgas sekas, kuras novērst bijis attiecīgas personas pienākums, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no sešiem mēnešiem līdz diviem gadiem.

4) Par šī panta 3. punktā paredzēto nodarījumu, ja tas izdarīts kara laikā vai kaujas apstākļos, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no viena līdz pieciem gadiem.

248. pants. Militāra noslēpuma izpaušana vai dokumentu nozaudēšana, kuri satur militāru noslēpumu

1) Par militāra rakstura ziņu izpaušanu, kuras ir valsts noslēpums, ja šai darbībai trūkst dzimtenes nodevības pazīmju, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no diviem līdz pieciem gadiem.

2) Par dokumentu nozaudēšanu, kuri satur militāra rakstura ziņas, kas ir valsts noslēpums, vai priekšmetu nozaudēšanu, ziņas par kuriem ir valsts noslēpums, ja nozaudējusi persona, kurai šie dokumenti vai priekšmeti uzticēti, un ja nozaudēšana notikusi, pārkāpjot pastāvošos noteikumus par minēto dokumentu vai priekšmetu lietošanas kārtību, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no viena līdz trim gadiem.

3) Par šī panta 1. un 3. punktos paredzētajiem nodarījumiem, ja tiem bijušas smagas sekas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz desmit gadiem.

4) Par militāru ziņu izpaušanu, kuras nav izpaužamas, bet nav arī valsts noslēpums, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim mēnešiem līdz vienam gadam.

5) Par šī panta 4. punktā paredzēto nodarījumu mīkstinošos apstākļos —

piemēro PSR Savienības Bruņoto Spēku Disciplinārā reglamenta noteikumus.

249. pants. Varas ļaunprātīga lietošana, varas pārkāpšana un nolaidīga izturēšanās pret dienestu

1) Par varas vai dienesta stāvokļa ļaunprātīgu lietošanu, varas bezdarbību vai pārkāpšanu, kā arī par nolaidīgu izturēšanos pret dienestu, ko izdarījis priekšnieks vai amatpersona, ja šie nodarījumi izdarīti sistemātiski vai mantkārīgu apsvērumu vai citas personīgas ieinteresētības dēļ, kā arī ja to rezultātā nodarīti ievērojami zaudējumi, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no sešiem mēnešiem līdz desmit gadiem.

2) Par tiem pašiem nodarījumiem mīkstinošos apstākļos —

piemēro PSR Savienības Bruņoto Spēku Disciplinārā reglamenta noteikumus.

3) Par šī panta 1. punktā paredzētajiem nodarījumiem, ja tie izdarīti kara laikā vai kaujas apstākļos, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem vai ar nāves sodu.

250. pants. Kara vešanas līdzekļu nodošana vai atstāšana ienaidniekiem

Par priekšniekam uzticēto militāro spēku nodošanu ienaidniekam, kā arī par nocietinājumu, kaujas tehnikas un citu kara vešanas līdzekļu atstāšanu ienaidniekam, kad to neattaisno kaujas apstākļi, ja minētā darbība nav izdarīta ar nolūku atbalstīt ienaidnieku, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem vai ar nāves sodu.

251. pants. Bojā ejoša kara kuģa atstāšana

1) Par bojā ejoša kara kuģa atstāšanu, ja to izdarījis komandieris, neizpildīdams līdz galam savus dienesta pienākumus, kā arī ja kuģa komandas sastāva persona atstājusi kuģi bez komandiera attiecīga rīkojuma, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz desmit gadiem.

2) Par to pašu nodarījumu, ja tas izdarīts kara laikā vai kaujas apstākļos, —

soda ar nāves sodu vai ar brīvības atņemšanu uz laiku no desmit līdz piecpadsmit gadiem.

252. pants. Kaujas lauka patvaļīga atstāšana vai atteikšanās lietot ieroci

Par kaujas lauka patvaļīgu atstāšanu kaujas laikā vai atteikšanos lietot ieroci kaujas laikā —

soda ar nāves sodu vai brīvības atņemšanu uz piecpadsmit gadiem.

253. pants. Labprātīga padošanās gūstā

Par labprātīgu padošanos gūstā aiz bailēm vai glēvulības —

soda ar nāves sodu vai brīvības atņemšanu uz piecpadsmit gadiem.

254. pants. Gūstā esoša karavīra noziedzīga rīcība

1) Par gūstā esoša karavīra labprātīgu piedalīšanos darbos, kam ir militāra nozīme, vai citos pasākumos, apzinoties, ka tie var kaitēt Padomju Savienībai vai tās sabiedrotajām valstīm, ja šajā nodarījumā trūkst dzimtenes nodevības pazīmju, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem.

2) Par vardarbību pret citiem kara gūstekņiem vai nežēlīgu apiešanos ar tiem, ja to izdarījis kara gūsteknis, kurš ieņem vecākā stāvokli, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem.

3) Par gūstā esoša karavīra darbību, ar kuru var kaitēt citiem kara gūstekņiem, ja tā izdarīta mantkārīgu motīvu dēļ vai arī lai nodrošinātu ienaidnieka labvēlīgu attieksmi pret sevi, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no viena līdz trim gadiem.

255. pants. Marodēšana

Par lietu nozagšanu, kuras atrodas kaujas laukā pie kritušajiem vai ievainotajiem (marodēšanu), —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem vai ar nāves sodu.

256. pants. Vardarbība pret iedzīvotājiem karadarbības rajonā

Par laupīšanu, pretlikumīgu mantas iznīcināšanu, vardarbību, kā arī pretlikumīgu mantas atņemšanu iedzīvotājiem karadarbības rajonā, aizbildinoties ar militāru nepieciešamību, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem vai ar nāves sodu.

257. pants. Slikta izturēšanās pret kara gūstekņiem

1) Par sliktu izturēšanos pret kara gūstekņiem, kas notikusi vairākkārt vai bijusi saistīta ar sevišķu cietsirdību, vai izpaudusies pret slimiem un ievainotiem, kā arī par pienākumu nolaidīgu izpildīšanu pret slimiem un ievainotiem, ja to izdarījušas personas, kam uzlikts pienākums viņus ārstēt un rūpēties par tiem, ja nav smagāka nozieguma pazīmju, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no viena līdz trim gadiem.

2) Par sliktu izturēšanos pret kara gūstekņiem bez minētajiem pastiprinošajiem apstākļiem —

piemēro PSR Savienības Bruņoto Spēku Disciplinārā reglamenta noteikumus.

258. pants. Sarkanā Krusta un Sarkanā Pusmēness nozīmju nelikumīga nēsāšana un to ļaunprātīga izlietošana

Par Sarkanā Krusta vai Sarkanā Pusmēness nozīmju nēsāšanu karadarbības rajonā, ja to dara personas, kam uz to nav tiesību, kā arī Sarkanā Krusta un Sarkanā Pusmēness karogu vai nozīmju vai arī sanitārās evakuācijas transporta līdzekļu noteiktā nokrāsojuma ļaunprātīgu izlietošanu kara laikā —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim mēnešiem līdz vienam gadam.